

Udvalgets indstilling om godkendelse af Nikolaj Rosing som medlem af folketinget vedtoges enstemmigt med 121 stemmer.

Udvalgets indstilling om godkendelse af Poul Søgaard som medlem af folketinget vedtoges enstemmigt med 129 stemmer.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om revision af lønnings- og tilskudsbestemmelser i lovgivningen på ungdomsundervisningens område.

Valgt blev: *Poul Hansen (Grenå), K. B. Andersen, Lysholt Hansen, Hougaard, Per Hækkerup, Kolbjørn, Peter Ravn, Helge Larsen, Gøting, Kr. Juul, Damsgaard, Hartling, Justesen, Krogh, Baagø, Gottschalck-Hansen og Erna Sørensen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om statstilskud til private eksamensberettigede realskoler uden for København, Frederiksberg og Gentofte

og forslag til lov om ændring af lov om statstilskud til anerkendte private seminarier.

Valgt blev: *K. B. Andersen, Kaj Andresen, Lysholt Hansen, Horn, Hougaard, Per Hækkerup, Kolbjørn, Helge Larsen, Gøting, Marius Buhl, Gideon, Hartling, Skov Jørgensen, Ladefoged, Ellen Jerking, Gottschalck-Hansen og Niels Ravn.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om udlån til statshusmandsbrug m. m.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 2891, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 693).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 130 stemmer; 21 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Forespørgsel til statsministeren af Einer-Jensen, Aage Fogh og J. M. Pedersen. („Hvad kan regeringen oplyse om ansvaret og baggrunden for den tjenstlige placering af legationsråd Einar Blechingberg og navnlig af hans udsendelse i sommeren 1956 som handelsrådgiver til ambassaden i Bonn?“).

Ordføreren for forespørgerne (Per Hækkerup): Som det vil være folketinget bekendt, har den højtærede statsminister ment, at det var rigtigt på baggrund af Blechingbergsagen og den omtale, den har været genstand for i pressen, at give tinget en redegørelse for sagens udvikling. De 3 partier, der har stillet forespørgslen, har ment, at den rigtigste form, hvorunder denne redegørelse kunne gives tinget, var forespørgselsformen, og har derfor stillet følgende forespørgsel til statsministeren: (se ovenfor).

Statsministeren (H. C. Hansen): Reglerne i folketingets forretningsorden om redegørelser uden for dagsordenen ville — sådan må jeg vurdere det — hverken give mig eller partiernes ærede ordførere tilstrækkelig tid til behandlingen, og jeg vil derfor gerne takke for, at forespørgsleens form er anvendt.

[Statsministeren.]

Det kan ikke virke forbavsende, at sagen om den nu domfældte legationsråd Einar Blechingberg har påkaldt opmærksomhed i meget store kredse i vort land. En spionsag er på forhånd sikker på at blive fulgt med interesse og agtpågivenhed af kredse langt ud over dem, der normalt føler sig tiltrukket af og opfordret til at beskæftige sig med udenrigske anliggender. Den offentlige mening har altid i sådanne sager reageret hurtigt, stærkt og kategorisk.

Det er ikke blot naturligt, at en sag som Blechingbergsagen har givet anledning til megen omtale og offentlig stillingtagen; jeg vil gerne her straks sige, at det efter min mening også er godt og rimeligt, at offentligheden i en sag som denne reagerer. En anden ting er formen, hvori reaktionen giver sig udslag, men selve dette, at der reageres, at der kræves oplysning, er udtryk for, at den offentlige mening er på vagt over for hændelser, der vedrører os alle sammen.

Både regeringen og udenrigsministeriet har da også i hele den tid, der er forløbet, siden denne sørgelige sag kom op, været indstillet på, at den måtte udredes og finde sin afgørelse i fuldt dagslys. Jeg vil gerne understrege, at denne indstilling forelå, længe inden man i en vis del af pressen drøftede den måde, sagen skulle behandles på ud fra den paragraf i retsplejeloven, der taler om hensynet til fremmed magt. Frygten for, at hensynet til „egen magt“, som det hed, skulle blive afgørende, var ganske ubegrundet.

Nogen fristelse til at lade sagen procedere for lukkede døre og dermed mørklægge den ud fra interne tjenstlige interesser i udenrigsministeriet forelå således ikke, men jeg skal villigt indrømme, at det ikke var uden betænkelighed at fravige princippet om lukkede døre, der hidtil har været rådende ved behandlingen her i landet af retssager om spionage. Hensynet til fremmed magt blev imidlertid, som det er det høje ting bekendt, tilgodeset derved, at en vis del af dokumentationen og af forhøret om en enkelt episode fandt sted for lukkede døre. Hverken regeringen eller udenrigsministeriets departement havde noget ønske om at skjule noget som helst i denne sag. Må jeg minde om, at spørgsmålet om åbne eller lukkede døre først kom til at foreligge

på et ret sent stadium, idet der længe var enighed mellem anklagemyndigheden og forsvareren om, at sagen i overensstemmelse med praksis burde gå for lukkede døre. Da forsvareren bestemte sig til at ønske åbne døre, var regeringen og udenrigsministeriet straks indstillet på, at dette ønske burde imødekommes.

Den forespørgsel, som her er stillet, og som jeg skal svare på, eftersom det var mig, der var udenrigsminister, både da de seneste beslutninger om Blechingbergs tjenstlige placering blev truffet, og på det tidspunkt, hans spionagevirksomhed blev afsløret, går ud på, at der skal gives folketingsoplysning om ansvaret og baggrunden for den tjenstlige placering af legationsråd Blechingberg og navnlig af hans udsendelse i sommeren 1956 som handelsrådgiver til ambassaden i Bonn. Jeg går ud fra, at forespørgslens ramme er vid nok til, at alt i denne sag kan drøftes.

Lad mig gå lige til spørgsmålet om ansvaret. Dette spørgsmål ligger ganske klart. Det var mig i min egenskab af udenrigsminister, der havde det politiske ansvar for beslutningen om Blechingbergs udsendelse til Bonn, og det var udenrigsministeriets direktør, der havde det departementale ansvar for indstillingen til mig om denne disposition. Ingen anden, være sig inden for eller uden for udenrigsministeriet, har noget ansvar i denne forbindelse, og ingen person, være sig inden for eller uden for udenrigsministeriet, har søgt at påvirke mig eller udenrigsministeriets direktør enten til at træffe eller undlade at træffe beslutningen om denne udsendelse. Jeg siger dette så klart og så skarpt, fordi jeg i pressen har set fremsat formodninger om, at andre kræfter skulle have været sat i bevægelse i denne anledning. Det er altså ikke tilfældet.

Hvad angår baggrunden for dispositionerne om Blechingbergs tjenstlige placeringer, navnlig hans udsendelse til Bonn, må jeg komme med en lidt mere udførlig udtalelse. Blechingberg, som nu er en mand på henvend 64 år, indtrådte i ministeriets tjeneste i 1920, altså for 39 år siden. Han blev af alle sine overordnede karakteriseret som en flittig og dygtig tjenestemand. Han havde i årene indtil udbruddet af 2. verdenskrig en række udsendelser, til Australien,

[Statsministeren.]

Schweiz, Polen, Iran og Mexiko. I maj 1940 blev han forflyttet til gesandtskabet i Washington som legationssekretær med titel af legationsråd. Både i ministeriet og på de forskellige poster, hvor han gjorde tjeneste, passede han sine sager og ydede en i mange henseender anerkendelsesværdig indsats, der blev rosende omtalt af hans chefer. Han var måske vel meget optaget af tjenestens uadvendte side, men efter den almindelige opfattelse ikke på en måde, der bevirkede, at det gik ud over hans tjenstlige arbejde. Hans personlige optræden var upåklagelig, og det var almindelig anerkendt, at han havde udmærkede saglige — og tilsyneladende også personlige — forudsætninger for at repræsentere sit land på de forskellige poster, der blev ham betroet. Han havde lidt flotte vaner og fik efterhånden blandt kolleger det ry på sig, at han var en dårlig økonom. Pengevanskeligheder overvandt han dog i mange år, takket være hjælp fra slægtninge.

Under krigen — jeg taler her om krigen fra 1939 til 1945 — foretog han i Amerika to transaktioner, som har spillet en rolle under retssagen. Begge disse transaktioner vil jeg gerne sige nogle ord om, navnlig for at udrydde et par misforståelser.

Det ene tilfælde drejede sig om et udtræk af gesandtskabets kasse i Mexiko i tidsrummet februar-maj 1940. Det beløb, han hævdede, var i alt 31 400 kr., deraf ca. 4 500 kr. inden 9. april 1940, resten i tiden lige efter. Pengene blev brugt til repræsentation, etablering og andre lignende formål. Blechingberg forklarede herom, at disse formål måtte tilgodeses til undgåelse af uro og tvivl i mexikanske kredse med hensyn til Danmarks fortsatte eksistens som selvstændig stat og gesandtskabets fortsatte virksomhed som dansk repræsentation. Blechingbergs lønning slog ikke til. Han var ugift, da lønnen blev fastsat, og han søgte den ikke forhøjet, da han kort efter giftede sig. Han ville se, hvad det kostede at leve i Mexiko, før han bad om mere, sagde han. I mellemtiden skød han til af midler, som han og hans hustru dengang havde til rådighed i Danmark; men så kom 9. april og dermed usikkerhed med hensyn til, hvorledes og hvornår der kunne overføres penge fra Danmark til Mexiko. De mexikan-

ske leverandører til gesandtskabet måtte betales, og Blechingberg lod derfor gesandtskabets kasse stå i forskud. Det var en fejl af Blechingberg — en fejl, som også blev påtalt — at han ventede for længe med at underrette udenrigsministeriet; men man fandt, at dispositionen i sig selv var forklarlig under de ekstraordinære forhold. Mellemværendet mellem Blechingberg og statskassen blev reguleret i foråret 1941. Det viste sig, at Blechingberg hele tiden havde haft tilstrækkelige midler til dækning af de tagne forskud.

Det andet tilfælde drejede sig om en valutatransaktion om 3 200 dollars i maj måned 1941, på hvilket tidspunkt Blechingberg endnu befandt sig i Washington. Hans medkontrahent var en velstående dansk statsborger, der midlertidigt havde taget ophold i De Forenede Stater. Der var ikke tale om udnyttelse af en jødisk flygtning, der befandt sig i en nødsituation. Jeg tror, det ville føre for vidt og heller ikke have noget praktisk formål at komme ind på, hvori det pågældende forretningsmellemværende bestod. Det må være nok at sige, at det var et forhold, som gav anledning til mistanke om, at der af Blechingberg var begået noget forkert. Udenrigsministeriet tog derfor initiativet til, at denne sag blev forelagt for den daværende departementschef i finansministeriet, K. H. Kofoed. K. H. Kofoed var kendt som en både kompetent, streng og retfærdig sagkyndig i sager om tjenestemandforhold. Departementschefen blev gjort bekendt med alle sagens enkeltheder. Det forelå oplyst, at Blechingberg og hans medkontrahent havde været enige om, at mellemværendet skulle reguleres efter krigen, hvilket faktisk skete, og at medkontrahenten skriftligt havde erklæret, at han var glad for den hjælp, Blechingberg havde ydet ham.

Resultatet af departementschef Kofoeds undersøgelse blev, at han sendte den daværende direktør for udenrigsministeriet et brev af 15. oktober 1945, hvori han erklærede, at Blechingbergs dispositioner efter hans mening ikke var af en sådan art, at de var til hinder for, at udenrigsministeriet undlod at foretage videre i sagen. Departementschefen tilføjede i dette brev, at der specielt ikke var noget grundlag for en tjenstlig undersøgelse, og at det ville være

[Statsministeren.]

rimeligt, at sagen blev afsluttet med en mundtlig tilkendegivelse over for Blechingberg med hensyn til de dispositioner fra hans side, som har været uforsigtige og uheldige.

Dette brev fra departementschef Kofoed af 15. oktober 1945 bærer følgende påtegning af 23. s. m. af daværende udenrigsminister Christmas Møller — dette er et citat —: „Ja, ja — lad os være blide, men jeg ønsker selv at tale med B.“ Over for den megen offentlige omtale, der har været af, at Christmas Møller ønskede Blechingberg afskediget, har jeg ment det rigtigt at citere daværende udenrigsminister Christmas Møllers egen bemærkning. Yderligere findes på brevet en påtegning af den daværende direktør om, at ministeren havde talt med Blechingberg, og endelig har direktøren forsynet brevet med følgende påtegning: „Har efter ordre udtalt ministeriets alvorlige misbilligelse af hr. Blechingbergs forhold i denne sag.“ Denne påtegning er dateret den 24. oktober 1945.

Jeg har med vilje afstået fra at anlægge en selvstændig bedømmelse af det her omtalte tilfælde og indskrænket mig til at lade akterne tale.

Blechingberg arbejdede i årene efter krigen som fuldmægtig, og hans arbejdsindsats var af en sådan art, at det fandtes rimeligt at prøve ham som fungerende kontorchef. Efter at have fungeret tilfredsstillende i ca. et halvt års tid udnævntes han den 1. juli 1947 til kontorchef.

I tidsrummet fra begyndelsen af 1949 til begyndelsen af 1951 ses der for Blechingberg at være forekommet en række tilfælde af pengevanskeligheder og mislige økonomiske transaktioner, de fleste dog vedrørende beløb af mindre størrelsesorden.

Jeg vil gerne nævne et særligt tilfælde, som er blevet en del omtalt i pressereferaterne. I januar 1950 underrettede Københavns politi udenrigsministeriet om, at der havde været en efterforskning mod Blechingberg i anledning af, at han og hans hustru havde solgt nogle tæpper, uanset at Blechingberg tidligere havde givet pant i tæpperne til et kautionsforsikringselskab. Sagen var blevet ordnet ved, at Blechingberg havde betalt, hvad han skyldte. Statsadvokaten var enig med politiet i, at der ikke

forelå bevis for strafbart forhold, og at der følgelig ikke burde foretages yderligere.

Dette og andre tilfælde i denne periode gav den daværende direktør for udenrigsministeriet anledning til indtrængende at tilkendegive ham advarsler og opfordringer til at søge økonomien bragt i orden.

I tidsrummet fra foråret 1951 indtil den dag, da Blechingberg i foråret 1958 blev grebet i udførelsen af landsforræderisk virksomhed, altså i fulde 7 år, har udenrigsministeriet kun i ét eneste tilfælde modtaget meddelelse fra en kreditor om en mislig økonomisk transaktion fra hans side, og heller ikke på anden måde har udenrigsministeriet i dette tidsrum modtaget nogen som helst oplysning om Blechingbergs pengevanskeligheder og gældsforhold. Det var — trods alt hvad der tidligere var passeret — ministeriets bestemte indtryk, at Blechingberg, hvad privatøkonomien angår, var kommet ind i en rolig periode.

Det pågældende tilfælde, som udgjorde det eneste for udenrigsministeriet bekendte mørke punkt i denne 7 års periode, vedrørte et lån på 1 200 kr. fra en herværende forretningsmand. Det skete i sommeren 1952. Straks ved lånets ydelse udstedte Blechingberg en check for beløbet, og det aftaltes mellem ham og långiveren, at checken først skulle præsenteres til betaling i banken efter den første i den næste måned. Ved checkens forelæggelse i banken blev det konstateret, at der ikke fandtes fuld dækning på kontoen. Långiveren anmeldte sagen til udenrigsministeriet. Sagen blev på det skarpeste påtalt over for Blechingberg, der sørgede for, at mellemværendet blev berigtiget omgående.

Det er under retssagen kommet frem, at det her omtalte tilfælde ikke har været enkeltstående, idet Blechingberg hos en række forretningsmænd har opnået forskellige lån. Udenrigsministeriet har været uden kendskab til disse andre lån.

Jeg vender tilbage til spørgsmålet om Blechingbergs tjenstlige karriere, idet jeg gerne vil sige nogle ord dels om hans placering som assisterende afdelingschef i ministeriet, dels om hans udsendelse til Bonn.

Hvad først angår stillingen som assisterende afdelingschef, kan jeg oplyse, at Blechingberg i efteråret 1953 i 6-7 år havde gjort tjeneste som kontorchef i udenrigs-

[Statsministeren.]

ministeriets økonomisk-politiske afdeling. Det arbejde, der i denne egenskab tilfaldt ham, havde han udført til ministeriets tilfredshed. Dette gælder både arbejdet hjemme i ministeriet og den virksomhed, han udøvede som handelspolitisk forhandler med andre lande. Han var flittig, og i sit privatliv levede han, så vidt man kunne se, tilbage trukket. Hans lejlighed bestod af 2 værelser. Stillingen som assisterende afdelingschef er ikke en normeret tjenestemandsstilling. Han fik altså hverken nogen formel udnævnelse til stillingen, ej heller noget ekstra vederlag ud over den løn, han oppebar som kontorchef. Alligevel indebar det dog en højere placering inden for udenrigsministeriet. Denne ændring i hans placering inden for ministeriet fandt sted pr. 1. oktober 1953. Jeg har intet haft hermed at gøre.

Blechingberg opfyldte de saglige kvalifikationer for at bestride en post hjemme eller ude svarende til hans alderstrin, d. v. s. en post i ministeriets 2. lønningsklasse. Ikke desto mindre var der for ministeriets ledelse ingen tvivl om, at Blechingberg i betragtning af hans private økonomi aldrig kunne komme på tale i forbindelse med udnævnelsen af en chef med selvstændigt ansvar. En post som assisterende afdelingschef uden ansvar for en kasse og med begrænset kompetence til at træffe afgørelser måtte være maksimum af, hvad der kunne betros ham.

I foråret 1956 fandt der visse forflyttelser sted inden for udenrigstjenesten. Urigtige rygter herom i et københavnsk dagblad ville vide, at Blechingberg i denne forbindelse var blevet udnævnt til gesandt i Teheran. Pressemeddelelsen herom indbragte ham — altså på urigtigt grundlag — forskellige lykønskninger, og meddelelsen om, at det pågældende forlydende var urigtigt, slog ham ud psykisk. Allerede inden dette skete, havde Blechingberg en tid været sygemeldt. Under hans sygdom blev det konstateret, at han havde forsømt at ekspedere forskellige sager på fyldestgørende måde. Nogle af disse sager havde han „sylvet“. Opdagelsen heraf gav anledning til, at direktøren for udenrigsministeriet stillede sig på det standpunkt, at Blechingberg måtte fjernes fra posten som assisterende

afdelingschef. Der måtte findes en ny placering til ham. Jeg må herved bemærke, at de ekspeditions-mæssige mangler, der var konstateret, ikke var af en sådan art, at de kunne give anledning til at rejse spørgsmålet om hans fortsatte forbliven i tjenesten.

Efter indgående overvejelser, hvorunder man havde forkastet forskellige påtænkte løsninger, nåede man frem til forslaget om at udsende Blechingberg som handelsrådgiver til Bonn. De stedfundne forsømmelser med hensyn til sagsekspeditioner bevirkede, at ministeriet måtte finde det ønskeligt, at Blechingberg blev placeret på en post med et noget mindre krævende arbejdsområde inden for det felt, der efterhånden var blevet hans speciale, nemlig det handelspolitiske og erhvervs-mæssige. Hans svage privatøkonomi bevirkede, at han nødvendigvis måtte anbringes på en post, der ikke medførte chefsansvar og ansvar for en offentlig kasse. Disse krav kunne ske fyldest ved hans placering som handelsrådgiver i Bonn. Her blev han ikke chef og ikke engang næstkommanderende. Han blev på ambassaden udtrykkelig placeret som specialrådgiver med den virkning, at han aldrig ville komme til at fungere som chargé d'affaires. Dette blev ham udtrykkeligt tilkendegivet. Han måtte finde sig i, at en langt yngre kollega, der gjorde tjeneste som ambassaderåd, i chefens forfald blev embedets fungerende chef og dermed også foresat for Blechingberg selv. Arbejds-mæssigt ville udsendelsen til Bonn medføre, at Blechingberg fik et mere begrænset sagsområde, end han havde haft som assisterende afdelingschef i ministeriet. Både med hensyn til ansvar og arbejdsområde var der derfor ved denne udsendelse tale om en degradering og ikke en fremmelse. Som jeg sagde før, er det mig, der bærer det politiske ansvar for denne udsendelse, som blev foreslået af direktøren for udenrigsministeriet. Han og jeg drøftede indgående, hvad der kunne tale for og hvad imod. Da der på dette tidspunkt i 4 år ikke var forekommet noget udenrigsministeriet bekendt tilfælde af uregelmæssigheder i hans private økonomi, blev ej heller det før omtalte tilfælde fra 1952 nævnt.

Lønningsmæssigt medførte udsendelsen til Bonn ganske vist en fremgang for Blechingberg i forhold til hans situation i

[Statsministeren.]

ministeriet, hvor han oppebar kontorchef-løn, men dette ændrer intet ved det forhold, at der i realiteten var tale om en nedplacering af ham. Han fik den løn, som normalt tilkommer en tjenestemand på posten som handelsrådgiver i Bonn i hans alders- og lønningssklasse.

Jeg vil gerne hermed have gjort det klart for det høje ting, at det er en misforståelse, at Blechingbergs udsendelse til Bonn var en ophøjelse. Den var det modsatte. At dispositionen også af ham selv blev opfattet således, fremgår af hans reaktion på direktørens meddelelse til ham om den trufne beslutning. Han kunne ikke fatte, at ministeriet kunne tænke sig at ydmyge ham med en sådan udsendelse til en lavere post end den, han beklædte hjemme i ministeriet, han, som følte sig kvalificeret til og gik og ventede på en selvstændig chefspost. Først efter nogle dages forløb og efter at en af hans kolleger i ministeriet havde talt med hans hustru, accepterede han udsendelsen til Bonn.

Det er også en misforståelse, at stillingen som handelsrådgiver var ny og blev oprettet med særligt henblik på Blechingberg. Fra Bonnrepræsentationens oprettelse i 1950 til 1954 var der to ambassaderåder i Bonn, en for politiske og en for økonomiske sager. Fra 1954 til 1956 søgte man at klare sig alene med den politiske ambassaderåd, men udviklingen, derunder ikke mindst af fællesmarkedsplanerne, gjorde det nødvendigt at vende tilbage til den tidligere ordning, og nødvendigheden af på ny at sende en økonomisk ambassaderåd til Bonn forelå og var drøftet, allerede før der blev tale om at besætte stillingen med Blechingberg.

Man har villet klassificere posten i Bonn som en særlig farlig eller risikabel post i henseende til mulighederne for at blive offer for spionagevirksomhed fra andre landes side. Dette kan der være delte meninger om. Spionage drives overalt, og risikoen for at blive offer derfor hænger ikke fortrinsvis sammen med stedet. København kunne vel for ham være et lige så farligt sted som Bonn.

Medens jeg er ved dette spørgsmål, vil jeg gerne tilføje et par ord om et forhold, som fra man forskellig side har beskæftiget sig

med, nemlig hvorledes ambassaden i Bonn fik den mistanke til Blechingberg, der førte til hans pågribelse. Udenrigsministeriet har endnu ikke modtaget udskrift af retsforhandlingerne, så det vides ikke helt nøjagtigt, hvorledes forklaringen om spørgsmålet er faldet i retten. Det vides imidlertid, at mistanken i første række opstod, fordi han pludselig interesserede sig for hemmelige akter uden for sit sædvanlige sagsområde.

Placeringen af en mand, som har uorden i sin privatøkonomi, er givetvis et ømtåligt spørgsmål. Der må inden for statens administration stilles store krav til styrelsescheferne i denne henseende. Enhver tænkelig risiko bør så vidt muligt undgås. Der forelå i Blechingbergs tilfælde mulighed for risiko i to henseender, nemlig dels for manglende samvittighedsfuldhed i sagernes tjenstlige ekspedition, dels for upålidelighed i pengesager. Begge disse forhold, hvoraf det sidstnævnte var det vigtigste, var overvejet, og ved udsendelsen til Bonn mente udenrigsministeriet at have garderet sig bedst muligt i begge de nævnte henseender. Blechingbergs arbejdsområde blev mindre i Bonn, end det havde været i København. Det ville være vanskeligere for ham på et i forhold til udenrigsministeriet langt mindre arbejdssted at gøre sig skyldig i ekspeditions-mæssige forsømmelser, uden at det hurtigt blev åbenbart for embedets chef. Risikoen for, at han skulle forgribe sig på statens midler, var i Bonn i lige så høj grad udelukket, som den var ved hans placering som assisterende afdelingschef i udenrigsministeriet. Han var afskåret fra at have noget som helst med ambassadens kasse at gøre, og der forelå overhovedet ikke mulighed for, at han kunne misbruge statens midler til egen fordel.

Man kan herefter spørge, om ministeriet ikke nærede nogen mistanke til Blechingbergs pålidelighed i national henseende. Det var jo her, det brast for ham. Hvad enten nu hans forræderiske virksomhed blev øvet for vindings skyld eller ej, er det efter hans afsløring klart, at han manglede de fornødne hæmninger til at modstå det tryk, han bukkede under for. Burde ministeriet have forudset dette og regnet også med denne risiko? En ting er imidler-

[Statsministeren.]

tid at have en utilstrækkelig ansvarsbevidsthed i pengesager og derved efterhånden komme ud i økonomisk uføre, noget helt andet og væsensforskelligt er det efter min mening at være i den grad blottet for hæmninger, at man gør sig skyldig i en af de laveste forbrydelser efter vor straffelov. Når jeg har tænkt over spørgsmålet — og jeg har naturligvis tænkt meget over det — har jeg ikke kunnet komme uden om dette synspunkt, og jeg ved, at også tankerne hos de ledende embedsmænd i udenrigsministeriet, på hvem spørgsmålet også har hvilet tungt, har bevæget sig ad samme linje. Jeg ser ikke rettere, end at det ville være urimeligt at forlange, at man skulle have regnet med ham som potentiel landsforræder.

I det hele taget — det vil jeg gerne her indskyde — må det jo erindres, at offentligheden har haft et enklere grundlag for en vurdering af Blechingberg efter hans afsløring som spion, end jeg selv, tidligere udenrigsministre og ministeriets ledende tjenestemænd havde, inden afsløringen var sket.

Jeg vil nævne endnu et forhold i denne sag, som har spillet en vis rolle i pressens behandling af retssagen, nemlig Blechingbergs forklaring om et afpresningsforsøg, han hævder at have været offer for under handelsforhandlinger i udlandet. Denne episode skal have fundet sted i 1953, men først i oktober 1955 blev udenrigsministeriet bekendt dermed, og det skete tilmed på en temmelig tilfældig måde. Ministeriets sikkerhedschef hørte ham omtale begivenheden for nogle kolleger i ministeriet. Den omstændighed, at han tøvede så længe med at omtale den, at han gjorde det på den nævnte tilfældige måde, og at han til sit referat af det passerede ikke knyttede noget forslag eller nogen anmodning, f. eks. om i fremtiden at blive fritaget for de pågældende forhandlinger, viser, forekommer det mig, dels at Blechingberg ikke tillagde sagen synderlig vægt, dels at han ikke har betragtet den pågældende episode som noget, der kunne udgøre grundlag for trusler mod ham i fremtiden.

Man har spurgt, hvad ministeriet gjorde i denne anledning. Dertil kan svares, hvad i øvrigt også er bekendt, at ministeriets

sikkerhedschef foranledigede, at Blechingberg gav oplysning om det passerede til politiet. Hvis forholdet virkelig er det, at den her omtalte episode med afpresningsforsøget er baggrunden for det pres, Blechingberg kom ud for i Bonn, tror jeg, man vil erkende, at et sådant pres lige så vel kunne have været udøvet mod ham her i København.

Jeg håber med det, jeg her har sagt, at have besvaret den stillede forespørgsel om baggrunden for og ansvaret for Blechingbergs udsendelse til Bonn. Mine ord må ikke opfattes som et forsøg på at bagatellisere denne sag eller et forsøg på at tage ansvaret let. Sagen føles som en plet på udenrigstjenesten, hvor man er dybt beskæmmet over, at en sådan sag overhovedet har kunne opstå.

Jeg må her oplyse, at ministeriets direktør til mig har sagt, at han åbent og med dyb beklagelse må erkende, at han ville have handlet rigtigere ved i 1952, da ministeriet modtog anmeldelse om lånet på 1 200 kr. fra en forretningsmand, at lade lovens strenghed råde i stedet for at vise overbærenhed. Ganske vist var det for udenrigsministeriet at se et isoleret tilbagefald, men det havde været bedre, siger direktøren, om han havde ladet dette forhold være dråben, der fik bægeret til at flyde over, og deraf taget anledning til at indstille Blechingberg til afsked. Direktøren har endvidere ønsket fremhævet, at sagen om det her nævnte lån i 1952 af ham blev behandlet som et departementalt anliggende, d. v. s. som en sag, der ikke blev forelagt ministeren til afgørelse.

Jeg meddeler ikke dette for på nogen måde at give det udseende af, at jeg løber fra mit personlige ansvar eller søger at skubbe ansvaret over på andre. Det gør jeg ikke. Enhver kan i dag se, at både jeg og andre har begået fejl i vurderingen af Blechingberg og hans forhold. Man kan mene om udsendelsen til Bonn, hvad man vil, men for mig at se er det ganske klart, at hovedfejlen i Blechingbergsagen var, at han overhovedet fik lov til at forblive i tjenesten så længe. Jeg vedkender mig min del af ansvaret herfor.

Man bør ikke slutte fra Blechingbergtilfældet til udenrigsministeriets personalepolitik i øvrigt. „Blechingberg er den und-

[Statsministeren.]

tagelse, der bekræfter reglen“, skrev forleden dag dagbladet Vestkysten. Jeg vil gerne tro, at dette er sandt, og jeg mener at have grund til at tro det.

Uden her at ville komme dybere ind på spørgsmålet om udenrigsministeriets personalepolitik i almindelighed vil jeg minde om, at hele udenrigstjenestens organisation og arbejde for tiden undersøges og drøftes i en kommission, hvor alle interesserede kredse, deriblandt både de politiske partier og erhvervslivet, vil få lejlighed til at ytre sig om principperne for personalepolitikken.

Denne sørgelige sag er nu blevet belyst i fuld offentlighed, først under retssagen og nu også her i folketinget. Det er sørgeligt, at en sådan sag skulle ramme ikke blot udenrigsministeriet, men landet. Det er godt, at offentligheden får fuld besked.

Formanden: Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages kl. 14⁴⁵.

Mødet udsat kl. 13⁴⁶.

Mødet genoptaget kl. 14⁴⁵.

Forhandlingen genoptoges.

Ordføreren for forespørgerne (Per Hækkerup): Jeg vil gerne sige den højtærede statsminister tak for redegørelsen. Blechingbergsagen har jo været genstand for meget livlig omtale i pressen, efterhånden som den er blevet rullet op, og der er kommet en lang række oplysninger frem især under retsbehandlingen af sagen. Det er naturligvis meget let at være bagklog, når først en række ting er draget frem, som man ikke havde kendskab til på tidligere tidspunkter. Jeg synes, at den redegørelse, vi har fået, er den sagsfremstilling, kan man sige, der viser det grundlag, som forelå på de forskellige tidspunkter, da der blev truffet dispositioner med hensyn til Blechingberg, hans forfremmelse, hans forbliven, hans forflyttelse o. s. v.

Jeg tror, at de fleste efter at have hørt

redegørelsen og efter at have sat sig ind i sagen vil give den højtærede statsminister ret i den konklusion, at hovedfejlen, der er begået i denne sag, er, at Blechingberg fik lov til at forblive i tjenesten.

Jeg skal ikke gøre forsøg på at komme ind på de juridiske problemer, der måtte være forbundet med en tjenestemand's afskedigelse, men jeg er helt klar over, at hver eneste gang man i et ministerium må overveje sådanne spørgsmål, vil man komme til at veje menneskelige hensyn over for de saglige hensyn til den tjeneste, hvori den pågældende tjenestemand virker. Jeg tvivler ikke om, at man her kan komme til at stå over for at skulle træffe mange vanskelige afgørelser og mange ubehagelige valg; og netop i en sag som denne, hvor det drejer sig om noget så tragisk — og vi har vel lov til at sige heldigvis for vor udenrigstjeneste så ganske enestående — som en spionsag, må det være vanskeligt at være helt sikker på, hvad man i den enkelte situation skal gøre. Jeg forstår derfor vel, at man måske ved lejligheder har ladet det menneskelige hensyn træde i forgrunden i stedet for det, der kunne være en streng juridisk bedømmelse af spørgsmålet, og så kan denne menneskelige hensyntagen bagefter, når der foreligger andre oplysninger end dem, der forelå på det tidspunkt, da afgørelsen blev truffet, komme til at tage sig anderledes ud.

Jeg vil som sagt takke den højtærede statsminister for redegørelsen. Det er mit indtryk, at der ikke i denne redegørelse er stukket noget under stolen. Statsministeren har for sit vedkommende taget ansvaret for de dispositioner, der er truffet i hans udenrigsministertid, som jo kun udgør en del af den lange periode, hvor Blechingberg var en intern departemental sag, og jeg mener, at vi på baggrund af det, der nu er oplyst, bedst kan slutte sagen for folketingets vedkommende ved at tage den højtærede statsministers redegørelse til efterretning.

Henry Christensen: Det er jo fra forskellig side — fortrinsvis inden for en del af regeringspressen — blevet kritiseret, at man i offentligheden har rettet kritik mod nogle af de dispositioner, hvis berettigelse vi drøfter i dag. Jeg er derfor meget glad for,

[Henry Christensen.]

at den højtærede statsminister for sit vedkommende klart har erkendt, at det naturligvis må være således, at den politiske minister efter den praksis, vi har i Danmark, har ansvaret for de afgørelser, de handlinger og de undladelser, der sker inden for det af hans ansvar omfattede forvaltningsområde.

Sådan har det været alle dage i Danmark, så længe den fri forfatning har eksisteret, og jeg for mit vedkommende er overbevist om, at dette system almindeligvis har fungeret tilfredsstillende. Det har virket i henseende til skærpelse af agtpågivenheden, ansvarsfølelsen m. m. Men en følge af dette system er jo også, at folketinget er i stand til og villigt til at udøve den del af virksomheden, der hører med i billedet: at være den vågne kritik, det sted, hvor afgørelserne må prøves, og hvor derfor den kritik, der måtte være berettiget, fremsættes.

Dette er baggrunden for de bemærkninger, jeg på mit partis vegne skal fremsætte i anledning af denne forespørgsel, som jo er afstedkommet af de tre regeringspartier, og som kom meget prompte, hvad jeg for mit vedkommende ikke skal beklage mig over.

Det, som her må interessere, er ikke i første række eller udelukkende spørgsmålet om personen Blechingberg, den straf, han har fået m. m., men spørgsmålet om, hvorvidt der i forbindelse med de dispositioner, der blev truffet inden for udenrigsministeriet — de dispositioner, der sluttelig førte til hans anbringelse i Bonn — er foretaget sådanne overvejelser og en sådan bedømmelse, at der intet er at kritisere, eller om dette ikke er tilfældet.

Det, vi må spørge om, også på baggrund af den redegørelse, der nu er givet af den højtærede statsminister, er først og fremmest, hvorvidt der på det tidspunkt, da udsendelsen til Bonn fandt sted, virkelig forelå sådanne grunde — ikke blot de grunde, vi nu alle sammen kan se — at det måtte have advaret udenrigsministeriet

og den ansvarlige udenrigsminister mod at anbringe Blechingberg i den stilling, hvori han blev anbragt, og om disse grunde var af en sådan art, at de måtte være ministeren og hans embedsmænd, som jo kun kan handle på hans parlamentariske ansvar, bekendt, da Blechingberg blev udnævnt i 1956. Og hvis alt dette er tilfældet, hvad er så hovedårsagen til, at placeringen alligevel skete, imod hvad mange af os i dag i hvert fald vil finde rimeligt og fornuftigt, og til, at den dømmekraft, som den højtærede statsminister ellers er kendt for at besidde i stort mål, svigtede afgørende og skæbnesvangert i den pågældende situation?

Det er vel det hovedspørgsmål — hvor ubehageligt det end er — som folketinget på nuværende tidspunkt må beskæftige sig med.

Var der da indtruffet ting, afgørende ting, der burde have advaret og tvunget til en anden handling end den, der skete? Det er først og fremmest det, vi må se på. Den højtærede statsminister har jo nævnt en række forhold. Her vil jeg gerne have lov til at citere, hvad dommeren i den ret, der nylig afsagde dommen, udtrykte i kort sammenfatning — jeg citerer efter Berlingske Tidende for den 22. ds. — :

„I Mexiko lånte De af legationens kasse“ — det var de 31 400 kr. — „hvilket var angribeligt. I Washington handlede De med valuta med en flygtning, hvilket var ulovligt. Der blev slået en streg over begge dele. Så var der bedragerisagen vedrørende det pantsatte tæppe, hvilket tangerer straffeloven. Dernæst var der de dækningsløse checks, og jeg kan forsikre Dem om, at mange er blevet straffet for en sådan forseelse. Endvidere lånte De penge af folk, hvis interesser De varetog i udlandet, noget, som strøjfede bestikkelse eller returkommission. Alt blev tilgivet.“

Det var altså det, som dommeren på baggrund af det, man nu kender til sagens akter, oplyste om blot disse forhold. Den højtærede statsminister har nævnt de 4 af

[Henry Christensen.]

disse forhold, ikke forholdet vedrørende de dækningsløse checks, og det må jeg gå ud fra ikke har været udenrigsministeriet bekendt. Men det var i hvert fald kendt for dommeren, og han gav altså udtryk for, at det var blevet tilgivet, altså også tilgivet i ministeriet.

Hvad det sidste forhold angår, pengelån af folk, „hvis interesser De varetog i udlandet“, nævnte den højtærede statsminister, at i så henseende var udenrigsministeriet kun bekendt med ét tilfælde, tilfældet fra 1952, lånet på de 1 200 kr. Den højtærede statsminister oplyste os imidlertid ikke om de nærmere omstændigheder derved, specielt ikke om en ting, som jeg mener må spille en afgørende rolle for bedømmelsen heraf, nemlig dette: var det et lån af personer, hvis handelsmæssige interesser sorterede under Blechingberg, eller hidrørte lånet fra personer, som hverken forretningsmæssigt eller på anden måde havde med udenrigsministeriet, specielt Blechingberg, at gøre? Hvis det første nemlig er tilfældet, er det klart, at forholdet må anses for langt grovere, end hvis det ikke er tilfældet. Hvis det virkelig forholder sig således, som dommeren altså er gået ud fra, at det drejer sig om lån af folk, hvis interesser Blechingberg varetog, er det jo klart, at der heri ligger en overmåde stærk tilskyndelse til den allerhøjeste agtpågivenhed ved anbringelse af en person inden for udenrigstjenesten eller inden for forsvaret i vort land. Alt dette vidste ministeriet eller burde ministeriet, sådan som vi må opfatte sagen, dengang vide.

Jeg vil gerne stille et yderligere spørgsmål — det har vel ikke ud fra parlamentariske hensyn en absolut afgørende betydning, men det er alligevel af betydning for vurderingen af den højtærede udenrigsministers henvisning til, at der var nogle forhold, som ikke var ham personligt bekendt, men var kendt af udenrigsministeriets direktør eller folk i udenrigsministeriet — og det går ud på følgende: alle sådanne forhold, som man i dag erkender må komme i betragtning, når man skal vurdere, hvilke kvalifikationer en embedsmand har i henseende til placering i stillinger inden for tjenesten, var alle sådanne

forhold ikke netop dem, der var ført på kortet, det dossier, som jeg forstår eksisterer i udenrigsministeriet for de dér ansatte personer? Og én ting til: inden en afgørelse træffes om, hvorvidt en af de udenrigsministerielle embedsmænd skal forflyttes fra det ene sted til det andet, specielt naturligvis når de skal flyttes til udlandet, er det så ikke netop bl. a. de oplysninger, der lægges til grund, eller som hører til de omstændigheder, der må gå ind i vurderingen?

Ud over de forhold, jeg allerede har nævnt, var der Blechingbergs almindelige forhold. Man var kendt med de almindelige økonomiske vanskeligheder, han havde haft. Man henviser til, at disse var blevet eller var blevet fortalt bragt i orden, bl. a. i kraft af støtte fra venner. Hvilke undersøgelser foretog man af, om dette virkelig var tilfældet? Var det bare en almindelig oplysning, man havde fået af Blechingberg, eller beroede den på en undersøgelse af de pågældende omstændigheder, inden man benyttede den som grundlag for at handle, som man gjorde? Det var endvidere kendt — det fremgår yderligere af de lægeundersøgelser og psykiatriske undersøgelser, der har været foretaget, og som er tilknyttet byrettens dom — at gennem de senere år havde Blechingberg i betydelig grad været forfalden til drukkenskab, afgjort et af de forhold, som måtte opfordre til den allerstørste forsigtighed, når det drejede sig om at anbringe den pågældende i en stilling som den, hvori han blev anbragt.

Der er endnu et forhold, som jeg finder det nødvendigt at hæfte sig ved. Det er forholdet i Polen fra december 1953, da Blechingberg var på tjenesterejse til Warszawa. De oplevelser, han havde dernede, hørte til de forhold, ved hvis behandling i byretten man lukkede dørene; noget af det er dog blevet refereret i de åbne retsmøder. Det forekommer mig i hvert fald, at der her var afgørende forhold, som måtte have vakt mistanke på det pågældende tidspunkt. Det er jo nok vanskeligt at komme nærmere ind på denne episode med de kun delvise oplysninger, vi har, men det var i hvert fald allerede ud fra det, vi ved, en episode af en sådan art, at den nok måtte kunne give anledning til både overraskelser og forskrækkelser ikke blot

[Henry Christensen.]

for Blechingberg selv, men naturligvis også for det udenrigsministerium, i hvis tjeneste han var.

Af dommen fremgår det, at Blechingberg har oplyst, at han dels var blevet meget chokeret, dels havde fortalt sine kolleger i udenrigsministeriet om hændelsen — senere fortalte han så også chefen for politiets efterretningstjeneste derom. Om talen til politiets efterretningstjeneste sker i 1955, men hvor meget senere er det? På hvor tidligt et tidspunkt hører man i udenrigsministeriet noget som helst om en affære i forbindelse med Blechingberg i Polen og de særlige oplevelser, han havde dér? (Statsministeren [H. C. Hansen]: Det har jeg sagt!). Det stemmer i hvert fald ikke overens med den forklaring, Blechingberg selv har givet — som jeg dog naturligvis ikke skal bygge på. Jeg vil imidlertid bede om, at dette forhold bliver yderligere klarlagt, for jeg synes ikke, det blev helt klart ved den højtærede statsministers redegørelse. Det synes i hvert fald, som om man, da man giver sig til at se nærmere derpå, har taget det forholdsvis roligt, at man altså ikke er blevet opskræmt deraf i udenrigsministeriet. Det kan jeg egentlig ikke forstå at man ikke blev. Jeg kan ikke forstå, at man i en sådan situation bliver beroliget, fordi der ikke er givet en tjenstlig indberetning. Det forekommer mig, at man snarere måtte blive foruroligt over, at dette ikke skete. Jeg går ud fra, at den højtærede statsminister vil være enig med mig i, at et sådant forhold normalt måtte kræve, at der med det samme blev givet en tjenstlig indberetning. Det skete altså ikke, og man blev snarere beroliget derved end det modsatte.

Vi ved, at der for en række af vore allierede inden for NATO er betydelig strenge forholdsordrer i spørgsmålet om den diplomatiske forbindelse med østlandene og de former, hvorunder denne foregår. Jeg kunne i og for sig have lyst til at spørge — også på baggrund af episoden i Warszawa i 1953 — om der her gælder strenge eller relativt strenge forholdsordrer af samme art som i en række af vore allierede lande. Det forekommer mig, at hele dette forhold burde have været vurderet anderledes, det burde sammen med hele det øvrige billede, hvoraf jeg bare har kunnet optrække nogle

enkelte streger, og efter de oplysninger, man havde på daværende tidspunkt, have givet mistanke om, at det var i allerhøjeste grad betænkeligt eller uforsvarligt at placere Blechingberg i en stilling i udlandet, endda i Bonn, som efter vor opfattelse er et af centrene for den større spionagevirksomhed.

Jeg mener altså ikke, det er rimeligt og rigtigt at udtrykke sig så stærkt, som den højtærede statsminister gjorde det, da han sagde, at han ikke ser rettere, end at det ville være urimeligt at forlange, at man skulle have regnet med Blechingberg som potentiel landsforræder. Efter det, der måtte foreligge oplyst på det pågældende tidspunkt, efter det, man kunne vide, kan jeg ikke være enig i den absolutte bedømmelse, som den højtærede statsminister gav udtryk for.

Nu skete der imidlertid det, at man udsendte Einar Blechingberg til Bonn. Den højtærede statsminister siger, at det var på ingen måde en forfremmelse, det var snarere det modsatte, og der angives to grunde dertil; den ene grund var, at han var upålidelig i pengesager, den anden grund var den manglende samvittighedsfuldhed ved sagernes tjenstlige behandling, der var konstateret i 1955. Det førte altså til, at man anbragte Blechingberg i en stilling i Bonn, som man siger ikke var en forfremmelse, men som dog i hvert tilfælde betød et anseligt økonomisk fremskridt for ham i den givne situation. Det vil nok have overrasket mange at erfare disse konsekvenser. Vi kender almindeligvis til en række tilfælde, hvor tjenestemænd har gjort sig skyldig i tjenesteforseelser, selv om det dog lykkeligvis er sjældne tilfælde her i landet. Vi ved også, at man sædvanligvis behandler sådanne tilfælde med stor strenghed inden for de store tjenestemandsområder; hvis det f. eks. drejer sig om et postbud, skal der kun en meget lille forseelse til, før den betyder omgående afskedigelse uden pension. De fleste af tingets medlemmer har jo nok været ude for tragiske eksempler på sådanne sager.

Jeg har personlig haft kendskab til et tilfælde, hvor det drejede sig om en embedsmand, der havde fået bevilget et tjenestemandslån; papirerne lå klar, og lånet ville komme i løbet af et par dage, men han stod nu med den presserende betaling, som

[Henry Christensen.]

tjenestemandslånet var bevilget til, og så forgreb han sig på kassen; der blev kasseeftersyn, og det førte til omgående afskedigelse. Vi kender og kunne nævne en række tilfælde af forseelser, der endda er mindre end dette, der har ført til omgående afskedigelse. Derfor undrer det den danske offentlighed, og det må den højtærede statsminister ikke fortænke den i, at man på baggrund af de oplysninger, der forelå om Blechingberg, kunne handle, som man gjorde.

Den højtærede statsminister har ifølge Nordsjællands Social-Demokrat for den 21. ds. i Asminderød udtalt sig således — jeg beder formanden om tilladelse til et citat:

„Og jeg kan levende forestille mig det ramaskrig, der havde lydt, hvis vi havde afskediget Blechingberg på grund af hans slette økonomi“.

Det er efter min opfattelse en udfordrende udtalelse over for offentligheden og over for danske tjenestemænd, thi forholdet er almindeligvis det, at danske tjenestemænd ikke kan opretholde eller få forøget deres indtægter, hvis de har haft et forhold i deres karriere af den art, som det drejer sig om for Blechingbergs vedkommende. Jeg behøver ikke i denne forbindelse at citere tjenestemandsløvens § 3 om de krav, der almindeligvis stilles til tjenestemænd. De er almindelig kendt, i hvert tilfælde her i tinget.

Der er yderligere et forhold, jeg vil hæfte mig ved — den højtærede statsminister sagde intet herom i sin redegørelse til tinget — spørgsmålet om, hvorvidt Blechingberg virkelig var blevet cosmiceret i 1955, således som det er oplyst i dagspressen, eller om det ikke var tilfældet. Jeg forstår ikke, at den højtærede statsminister ikke fortalte det høje ting noget derom. (*Statsministeren* [H. C. Hansen]: Der er god tid endnu!). Er der god tid til det? Jeg vil i hvert fald meget gerne bede om oplysning herom. Vi ved, at cosmicering er et spørgsmål, der omgås med den allerstørste varsomhed, ikke alene her i landet, men i samtlige NATO-lande, og at der stilles betydelige krav til de pågældende, inden de bliver cosmiceret, inden de kan få beføjelse til at gøre sig bekendt med de allerhemmeligste dokumenter inden for

NATO, inden for vort sikkerhedsvæsen og udenrigstjenesten m. v. Det er noget, der både her og i alle andre lande omgås med den allerstørste forsigtighed. Når man tager i betragtning, med hvilken karrighed man almindeligvis meddeler det høje ting oplysninger om sådanne forhold, når man tager i betragtning de krav, som stilledes til medlemmerne af det forsvarsudvalg, der nu er afgået ved døden, i henseende til ikke at give os andre oplysninger om en række forhold, og når man tager i betragtning, at end ikke medlemmerne af det udenrigspolitiske nævn — således har jeg forstået det — kan betragtes som cosmiceret, så forstår man, at det er noget, der behandles med overmåde stor forsigtighed. Derfor stiller jeg det spørgsmål, om det virkelig er tilfældet, at Blechingberg blev cosmiceret i 1955 efter alt det, der på det tidspunkt forelå om hans virksomhed i de sidste 15-20 år, og hvorledes man, hvis det virkelig er tilfældet, på det tidspunkt kunne forsvare at foretage en sådan handling.

Den højtærede statsminister sagde i Asminderød, at det var jo meget let at være bagklog; det var meget let at sige, når vi havde en spion i diplomatiet, at vi ikke skulle sende ham til Bonn. Det er også en udfordrende udtalelse over for den danske offentlighed. Jeg gør i denne forbindelse opmærksom på, at da man blev bekendt med, at Blechingberg havde gjort sig skyldig i landsforræderi, i spionage, var der ingen, der på det tidspunkt rettede bebrejdelser mod den højtærede statsminister eller mod nogen anden. Disse bebrejdelser er først og alene fremkommet på baggrund af de oplysninger, der for nylig er meddelt om Blechingbergs forhold forud for hans udsendelse til Bonn. For offentligheden var udgangspunktet for kritikken naturligvis begivenheden i maj 1958.

Det må vel være således, at de, der bærer gyldne kæder, de, der har særlige forudsætninger for at vurdere de farer og den risiko, der må eksistere, i særlig grad viser agtpågivenhed. Det er det, der må være baggrunden for vor vurdering i dag, hvorvidt man virkelig føler sig overbevist om, at den indstilling, der her er lagt for dagen, giver udtryk for skærpet agtpågivenhed. Det, der foruroliger, er, at den højt-

[Henry Christensen.]

ærede statsminister giver udtryk for, at på baggrund af det, man vidste og kunne vide, kunne man ikke have handlet anderledes i 1956. At man ville have handlet anderledes eller kunne forlange, at man handlede anderledes i dag, det siger sig selv; den indrømmelse kan vi sagtens give hinanden. Det afgørende, det, som det høje ting særlig må tage stilling til, er spørgsmålet om, hvorvidt sådanne forhold som dem, man kendte i 1956, måtte berettige til at gøre en handling som den at placere Blechingberg i Bonn forsvarlig. Det forekommer ikke mig, at de kunne det. Jeg synes ikke, at der indtil dette øjeblik er givet sådanne oplysninger, også af den højtærede statsminister, at vi kan føle os beroliget i retning af, at man ikke ville handle lige så skævt under samme omstændigheder en anden gang. Det er særlig her, der ligger et ansvar for tinget, når det skal vurdere denne sag, og det er min opfattelse, at man i 1956 med alt, hvad der forelå, burde have vurderet anderledes.

Ninn-Hansen: Det er en ganske ekstraordinær måde, denne sag er kommet til det høje ting på. Hele den alvorlige baggrund for forespørgslen, som vi kender, kunne have medført, at oppositionen havde rejst sagen over for den ansvarlige minister. Mange vil vel mene, at det havde været oppositionens pligt at gøre det, og i hvert fald er det oppositionens opgave at bidrage til, at administrative handlinger, der kan kritiseres, bliver fremdraget i det høje ting. Men det er jo ikke på denne, man kan vel sige, politiske måde, sagen er fremdraget her i dag. Den er fremdraget af den offentlige mening.

Der var meget længe tavshed omkring Blechingbergsagen. Fra maj måned 1958, da den højtærede statsminister sammenkaldte pressen under NATO-konferencen og redegjorde for, hvad der var sket i Bonn — det man vidste om det på det tidspunkt — og frem til man i december måned kom til at diskutere spørgsmålet åbne eller lukkede døre, hørte vi jo meget lidt om Blechingbergsagen. Offentligheden havde ikke dengang lejlighed til at følge den. Det fik offentligheden, og da offentligheden

hørte om den, fremkom der et krav om fuldstændige oplysninger i denne sag.

Den højtærede statsminister har bøjet sig for dette krav fra offentligheden og har gjort det ved en henstilling til regeringspartierne om at stille denne forespørgsel. Vi finder det rigtigt. Jeg er selvfølgelig taknemlig for, at vi nu, da vi skal have lejlighed til at diskutere denne sag, har haft mulighed for kl. 13 i dag at få udleveret statsministerens tale i skriftlig form, og at den højtærede formand gik med til at udsætte tingets møde 1 time; men jeg vil dog gerne sige, at der er så mange enkeltheder i denne sag, og der er vel også så meget, som vi ikke fra oppositionens side har adgang til at se, at man må forstå det, hvis vi ikke kan bidrage i tilstrækkelig grad til at fremme alle oplysninger vedrørende de spørgsmål, det er vor opgave at stille til den højtærede minister.

Den højtærede statsminister indledte sin redegørelse med at omtale spørgsmålet om offentlighed i retsplejen. Jeg synes ikke, at statsministerens fremstilling på det punkt var helt, som man kunne ønske det. Det lød nærmest, som om statsministeren betragtede det således, at det var en undtagelse, at dørene i sådanne sager skulle være åbne, men det er jo ikke tilfældet. Såvel grundloven som retsplejeloven indeholder krav om, at dørene i almindelighed skal være åbne, og den undtagelse, der kunne være tale om her, er nævnt i retsplejelovens § 29, der lyder således:

„Dog kan retten undtagelsesvis på begæring af en part eller i embeds medfør beslutte, at dørene skal lukkes, når enten hensynet til sædeligheden, ro og orden i retslokalet, statens forhold til fremmede magter eller særlige hensyn til disse i øvrigt kræver det.“

Disse hensyn har jo ikke foreligget i denne sag. Anklagemyndigheden fremsatte krav om, at dørene skulle være fuldstændig lukkede under domsforhandlingen. Hvad blev resultatet? Resultatet blev, at man fandt det nødvendigt at lukke dørene i 1 time i de i alt 5 dage, som denne sags domsforhandling varede ved byretten.

Jeg vil gerne stille et spørgsmål; jeg tror, det er mest praktisk at bede den højtærede justitsminister om at besvare

[Ninn-Hansen.]

det. Hvem har ansvaret for, at anklagemyndigheden stillede dette krav om lukkede døre? Har spørgsmålet være forelagt statsadvokaten, rigsadvokaten og den højtærede justitsminister? Jeg går ud fra, at dette sidste har været tilfældet, da den højtærede justitsminister i begyndelsen af december — altså inden byrettens kendelse — udtalte sig om spørgsmålet. Jeg forstår ikke den højtærede statsministers fremstilling af denne sag, når han siger:

„Da forsvareren bestemte sig til at ønske åbne døre, var regeringen og udenrigsministeriet straks indstillet på, at dette ønske burde imødekommes“.

Det har vi ikke set meget til. Anklagemyndigheden fremsatte krav om lukkede døre, fastholdt dette krav over for byretten, der i december måned afsagde kendelse om, at dørene skulle være åbne, og da denne kendelse var afsagt, begærede anklagemyndigheden uden yderligere overvejelser spørgsmålet appelleret til en højere ret.

Jeg synes ikke, det er noget ligegyldigt spørgsmål, for hvis anklagemyndighedens oprindelige påstand var blevet gennemført, havde vi ikke haft disse oplysninger, der muliggør en drøftelse her i det høje ting af denne sag, og offentligheden havde ikke haft mulighed for at rejse sagen. Derfor vil jeg gerne spørge den højtærede justitsminister, hvordan man kunne komme frem til et sådant fejlskøn. Det kan jo ikke være sådan, at grundlovens og retsplejelovens klare krav om at give offentligheden adgang til at følge en sag tilsidesættes, fordi anklagemyndigheden finder det praktisk — eller måske snarere mest behageligt — for andre. Justitsministerens svar har principiel interesse, men det er også af den allerstørste interesse for den sag, vi behandler her i dag. Justitsministeren kan — og det må den højtærede justitsminister, der har været inddraget i spørgsmålet, jo vide — kun på én måde imødegå den antagelse, som den højtærede statsminister også beskæftigede sig med: at man har ønsket at holde offentligheden udenfor, derfor har fundet frem til en motivering, som man opdagede ikke kunne holde for landsretten, og så har man bøjet sig. Den højtærede justitsminister kan efter min mening kun imødegå dette på én måde, nemlig ved at give en fyldest-

gørende dokumentation af de indstillinger, der fra anklagemyndighedens forskellige led er tilgået justitsministeren og regeringen. Kun på den måde har offentligheden mulighed for at bedømme, om justitsministeren har opfyldt sin pligt til at håndhæve grundlovens og retsplejelovens regler, eller om den højtærede justitsminister har ladet andre hensyn være afgørende for fremsættelsen af kravet om dørlukning med en motivering, man måtte kunne se ikke var holdbar.

Endnu et spørgsmål til den højtærede justitsminister — det ærede medlem hr. Henry Christensen var inde på det — det drejer sig om episoden i Warszawa. Jeg vil gerne spørge den højtærede justitsminister: når chefen for politiets efterretningstjeneste ifølge domsreferatet har fået indbragt dette spørgsmål fra hr. Blechingberg, hvordan kan det så gå til, at man ikke har foretaget en behandling af denne sag? Det kan dog ikke være noget helt sædvanligt, at en dansk diplomat bliver udsat for trusler og kommer i en situation — som Blechingberg har forklaret — hvor han føler sit liv i fare; sådan lød hans forklaring, og sådan må man også gå ud fra at han har forklaret over for chefen for politiets efterretningstjeneste. Hvorfor har man ikke hørt mere til dette?

Med den udformning, som denne forespørgsel har fået, er det jo ganske klart, at udnævnelsen af hr. Blechingberg til ambassaderåd i Bonn må betragtes som en kritisabel handling, og at den højtærede statsminister bærer ansvaret herfor, det fremgik af den højtærede statsministers redegørelse her i dag. I den socialdemokratiske provinspresse har man i en artikel beskæftiget sig med denne sag og skrevet, at dette ikke er nogen Albertiaffære. Det er der jo heller igen der har påstået. Albertiaffæren fik 2 konsekvenser: ministeriet demissionerede, og 2 ministre blev stillet for rigsretten. Fra oppositionens side er der jo i hvert fald ikke hidtil fremsat noget krav om, at den højtærede statsminister eller regeringen skal gå på grund af denne sag, og jeg tror heller ikke, der er nogen, der har ønsket om at gentage de radikales misbrug af rigsretten i 1909-10. Men når den socialdemokratiske presse endelig vil foretage en sammenligning mellem Albertiaffæren og Blechingbergaffæren, må det

[Ninn-Hansen.]

da også erkendes, at der i begge affærer er begået alvorlige forbrydelser, der har medført lange fængselsstraffe, og at sagernes fremkomst har skadet landets almindelige omdømme.

Jeg behøver vist ikke at minde den højtærede statsminister om, hvor uheldigt afsløringen af Blechingberg den 4. maj 1958 måtte virke over for andre nationer, som vi har venskabeligt forhold til, og som på det tidspunkt var vore gæster. Det var jo på et tidspunkt, hvor den højtærede statsminister var vært for NATO-konferencen — hvis sikkerhedsforanstaltninger det høje tings ærede medlemmer fik et levende indtryk af — at en dansk diplomat gik rundt i Bonn og uddelte hemmelige NATO-dokumenter til en østlig stats agent. De øvrige NATO-landes bedømmelse af affæren i Bonn måtte blive hård, og det senere kendskab til den spionerende diplomats fortid inden udnævnelsen til stillingen i Bonn har gjort det næsten umuligt at finde nogen undskyldninger for det, der skete. Vi kan alle deltage i beklagelsen af den flove historie, der hermed er blevet serveret for omverdenen.

Når der er sket noget, der kan skade Danmarks interesser og omdømme, er det naturligt at spørge, om det kunne have været undgået, og hvem der har ansvaret for, at det ikke blev undgået. Alt tyder jo på, at affæren har haft alt for gode betingelser for at opstå. Der har været udvist en tillid over for den, der har begået forbrydelsen, som virker helt uforståelig. Det er jo med klare ord sagt i den dom, der er afsagt af byretten den 21. i denne måned, og under den retsforhandling, der har fundet sted.

Hvordan var nu den embedsmand, man betroede opgaver og gav en særdeles betroet stilling i årene 1955 og 1956? Beskrivelsen af ham giver han selv i dommen. Jeg anmoder om tilladelse til et citat fra dommen:

„Han har erkendt, at han fra 1941 til omkring 1950 har levet over evne, idet hans forbrug har været i hvert fald omkring 25 000 kr. mere årligt, end han har tjent, samt at det er uheldigt, at han har optaget lån hos personer, hvis interesser han har varetaget under handelsfor-

handling med fremmede stater. Disse lån er i det store og hele ikke betalt tilbage.“

Det var hr. Blechingbergs egen bedømmelse af hans fortid. I dommen får vi en anden bedømmelse, nemlig fra overlægen ved justitsministeriets psykiatriske undersøgelsesklinik, der i en erklæring af 8. september 1958, som jeg anmoder om tilladelse til at citere, siger følgende:

„Igennem den sidst halve snes år har observanten frembudt et symptomatisk ekscessivt drikkeri, der i forbindelse med observantens betydelige økonomiske letsindighed og deraf følgende svære økonomiske vanskeligheder har virket karakternedbrydende.“

Det var overlægens bedømmelse, og dernæst er der dommerens, som jeg imidlertid ikke behøver at gentage, idet det ærede medlem hr. Henry Christensen har gengivet dommerens udtalelse i retten. Jeg kan blot sige, at de overtrædelser, som byretsdommeren her peger på, er overtrædelser, som man i almindelig, jævn tale vil placere under kategorierne underslæb, bedrageri og bestikkelse.

Det er denne driktældige, karakterløse, bedrageriske embedsmand, den højtærede statsminister har udnævnt til en betydningsfuld stilling, og ikke nok med det: allerede i 1955 blev der vist Blechingberg en tillid, som jeg må gå ud fra kun vises et meget, meget lille antal personer her i landet. Det fremgår af domsudskriften, hvori — jeg anmoder om tilladelse til at citere — der står:

„Af sagens akter fremgår, at tiltalte den 25. november 1955 har underskrevet en erklæring, hvorefter han er bemyndiget til at behandle NATO-dokumenter af alle klassifikationsgrader, herunder yderst hemmelige dokumenter, der er mærket „cosmic“.“

Den højtærede statsminister omtalte det ikke i sin redegørelse, det får vi formodentlig en forklaring på. Foreløbig vil jeg spørge den højtærede statsminister: hvorfor viste den daværende udenrigsminister hr. Blechingberg den tillid, og hvorfor udnævntes hr. Blechingberg til en i hvert fald forholdsvis nyoprettet stilling i Bonn den 1. juli 1956? For det er jo det, denne sag drejer sig om. Det fremgår af fore-

[Ninn-Hansen.]

spørgslens tekst. Det fremgår ikke af det, den højtærede statsminister var inde på, om der burde være sket en afskedigelse, men om man burde have foretaget de to nævnte ting, jeg her har omtalt.

Var det, fordi den højtærede statsminister havde en anden bedømmelse af hr. Blechingberg end den, jeg har gengivet, og som er hr. Blechingbergs egen, overlægens og dommerens? Noget kunne tyde på det.

Den højtærede statsminister har på et møde i Asminderød den 20. ds. talt om, at han ville være ængstelig for den offentlige reaktion, der kunne være tale om, hvis man afskedigede Blechingberg.

Jeg synes, det var en skrækkelig udtalelse, den højtærede statsminister kom med ved den lejlighed, og jeg håber ærlig talt, han vil kalde den tilbage her i dag. Hvis udtalelsen kommer til at blive stående, kan den jo kun medvirke til at omgive ikke alene udenrigsministeriets embedsmænd, men hele tjenestemandstanden med en meget kedelig atmosfære. Den danske tjenestemandstand kan da sandelig ikke være tjent med, at den øverste leder af administrationen her i landet fortæller, at man ikke tør afsætte en karakterløs embedsmand. Jeg vægrer mig ved at tro, at dette kan have været begrundelsen for, at den højtærede statsminister beholdt Blechingberg og gav ham de poster, han fik. Jeg synes heller ikke, at man af den højtærede statsministers redegørelse får det rigtige indtryk af, hvordan det skal være. Det må dog ikke være sådan — men den opfattelse får man let — at det værste, der kan ske en embedsmand her i landet, næsten ligegyldigt hvad han gør, er, at han bliver passeret af en yngre kollega, der får en højere og en mere betroet stilling end han.

Det indtryk bør ikke blive stående, når denne debat er forbi, og jeg håber, at den højtærede statsminister af hensyn til fremtiden vil klart præcisere, at noget sådant kan ikke være meningen. Jeg kan ikke tænke mig andet, end at der har været en anden forklaring på den af den højtærede statsminister foretagne udnævnelse.

Jeg beder den højtærede statsminister besvare to spørgsmål: havde Blechingberg trods de afslørende karakterdefekter præsteret et særlig fremragende arbejde i mini-

steriet? Den højtærede statsminister har jo været inde på det og sagt, at han i en periode virkede dygtigt, men at han — jeg forstod, at det var umiddelbart inden udnævnelsen til stillingen i Bonn, vel også umiddelbart inden cosmiceringen — viste forsømmelse i sit arbejde. Men det er i hvert fald vigtigt at få klar besked på dette.

Og det andet spørgsmål: havde den højtærede statsminister ved udnævnelsen i 1956 fuldt kendskab til de forhold, der er blevet så levende karakteriseret af Blechingberg, overlægen og dommeren?

For at forstå, om der kan være blot nogenlunde motivering for, at statsministeren foretog denne udnævnelse, beder jeg ministeren helt klart besvare disse spørgsmål gennem en nøjagtig dokumentation af de overvejelser, der fandt sted, forinden udnævnelsen skete — og den højtærede statsminister sagde jo, at der var mange og lange overvejelser.

Jeg må gå ud fra, som det er omtalt i en artikel af redaktør Tage Mortensen i Berlingske Tidende — jeg tror ikke, jeg behøver at citere artiklen; jeg tror, den højtærede statsminister har stiftet bekendtskab med den — at der i ministeriet eksisterer et charteque, der indeholder oplysninger om alt, hvad der vedrører hr. Blechingberg, og jeg må også gå ud fra, at udnævnelsen til en så betydelig stilling, endda en i hvert fald delvis nyoprettet stilling, er sket på grundlag af skriftlige indstillinger. Ministrene plejer jo ikke at betragte besættelsen af betydningsfulde stillinger som rene ekspeditionssager; vi har tværtimod indtryk af, at regeringens medlemmer ofte har store overvejelser, inden de finder frem til den efter deres mening helt rigtige person til at beklæde en stilling.

Sådan er det vel også gået i denne sag — det må jeg da gå ud fra at det er — og jeg vil derfor henstille, at der ikke lades nogen tvivl tilbage om, hvordan den mærkværdige udnævnelse er foregået, og at det sker derved, at den højtærede statsminister fra ministeriets akter dokumenterer de skriftlige indstillinger, der er afgivet, og de tilkendegivelser, der kan være afgivet over for hr. Blechingberg i forbindelse med udnævnelsen. Så mystisk som denne udnævnelse ser ud for offentligheden — også efter statsministerens redegørelse i dag — må

[Ninn-Hansen.]

der ikke være den mindste mulighed for, at oplysninger af betydning ikke kommer, frem. Det er jo vor opgave at bidrage hertil, og derfor stiller vi disse spørgsmål.

Det er i forskellige blade blevet antydet, bl. a. i Information for den 17. februar, at ministeriet, hvor man vel må have haft et nøje kendskab til hr. Blechingbergs forskellige fejltrin — det fremgår også af redegørelsen — var interesseret i at give ham en håndsækning til at få økonomien på fode. Blechingberg har også selv nævnt det, hvilket fremgår af dommen — må jeg anmode om tilladelse til at citere en ganske enkelt sætning. Der står:

„Han regnede med at kunne bringe sin store gæld ud af verden, når han fik en chefspost i udlandet“.

Jeg vægrer mig ved at tro, at dette kan have været den virkelige grund — og slet ikke den eneste grund — til Blechingbergs udnævnelse, og vil for at give statsministeren lejlighed til — sådan skal mit spørgsmål forstås — at imødegå disse antydninger stille følgende spørgsmål: findes der i udenrigsministeriets akter noget skriftligt materiale, hvoraf det fremgår, at Blechingbergs fortvivlede økonomiske forhold har været fremdraget i forbindelse med udnævnelsen i 1956?

Jeg vil også gerne spørge den højtærede statsminister, der var inde på, at man havde indtryk af, at der var sket en forbedring af Blechingbergs økonomi: var det således, at man i 1956 med rette kunne regne med, at nu var Blechingbergs økonomi fuldstændig saneret? Havde man fået nogen tilkendegivelse deraf? Havde man diskuteret spørgsmålet med Blechingberg selv? Findes der noget i ministeriets akter, der omtaler sådanne forhandlinger med Blechingberg vedrørende disse spørgsmål?

Den højtærede statsminister erkender, at han har et ansvar for denne uforvarselige udnævnelse, men fraskriver sig ansvaret for at have udnævnt en mand, der viste sig at være spion. På det nævnte møde i

Asminderød siger statsministeren herom — jeg beder om tilladelse til endnu et ganske kort citat, det er fra Information —:

„Det er jo sådan med spioner, at man ikke ved, de er det, før de afsløres“.

Det er en meget rask bemærkning, statsministeren her er kommet med. Hvis det ikke var statsministeren, der havde holdt den pågældende tale, ville man vel være fristet til at sige, at der her var anvendt en udtryksform, der må betegnes som en kende banal. Det er jo dog ikke det, sagen drejer sig om. Den drejer sig om noget helt andet: om den, der udnævnte Blechingberg, burde have kunnet forudse, at Blechingberg kunne blive et velegnet offer for afpresning. Det kan dog ikke have været den tidligere udenrigsminister helt ukendt, at der udfoldes en betydelig aktivitet for at få personer med en svag karakter, men med store beføjelser til at udlevere oplysninger fra NATO-landene. Og da disse oplysninger må betragtes som fælleseje for samtlige NATO-lande, er ethvert land, altså også et lille land, udsat for disse forsøg på at komme i besiddelse af militære og udenrigspolitiske hemmeligheder. Jeg vil ligesom det ærede medlem hr. Henry Christensen mene, at et sted som Bonn, hvor vi, der dog er helt udenforstående, har fået et indtryk af at spionagen flourer, er der netop mulighed for, at man vil gøre forsøg på at få oplysninger frem også fra vor ambassade. Må jeg spørge den højtærede statsminister lige ud: har udenrigsministeriet ikke nogen sikkerhedsforanstaltninger mod de fremmede magters spionageforsøg? Har udenrigsministeriet ikke til ambassaderne i udlandet og til udenrigsministeriets øvrige embedsmænd udsendt instruktionsskrivelser om, hvilke forholdsregler der skal træffes mod spionage, og ad hvilke veje, over for hvilken kategori af personer de fremmede magter sædvanligvis sætter ind for at få oplysninger? Har spørgsmålet om gæld aldrig været omtalt i sådanne instruktionsskrivelser? Har udenrigsministeriet aldrig i sine overvejelser om sikkerhedsforanstaltninger

[Ninn-Hansen.]

inddraget spørgsmålet om embedsmænds gæld som et faremoment? Foreligger der skrivelser herom, så beder jeg den højtærede statsminister oplyse os om disse skrivelser indhold og navnlig om tidspunktet for deres udsendelse i forhold til den udnævnelse, vi her taler om.

Der er endnu en side tilbage af denne sag, som må belyses. Det er, synes jeg, højt utilfredsstillende for udenrigsministeriets dygtige embedsmænd, for alle dygtige og ubestikkelige tjenestemænd og for landets bevilgende myndighed, at Blechingberg kunne have den opfattelse, at han ville komme økonomisk på fode, når han fik en stor post i udlandet. Blechingberg var lønnet med 72 000 skattefri kroner. Jeg kan ikke sige, om en gage af den størrelse er for stor, når den oppebæres af dygtige mænd, der udfører et stort arbejde for udenrigsministeriet og for landet. Men der har bredt sig den opfattelse rundt omkring i landet, at der må være noget galt ved ansættelsen af udetillæggene til udenrigsministeriets embedsmænd, hvis dette tillæg ikke er nøje forbundet med øgede omkostninger ved bestridelse af hvervet. Der er vel hidtil blevet set mere larme på de midler, der er bevilget til repræsentationerne i udlandet, end på andre gageansættelser. Begrundelsen herfor kender vi, men med denne sag er der rejst det spørgsmål, om der bliver set for larme på disse bevillinger, og det er den højtærede statsminister og den højtærede udenrigsminister, der har bevisførelsen for, at en sådan opfattelse ikke er rigtig. Jeg går ud fra, at en af de to ministre omgående træffer foranstaltning til at give offentligheden sådanne konkrete oplysninger om udetillæggenes nødvendighed og begrundelsen for deres størrelse, at den uro, der er blevet om spørgsmålet, kan bringes ud af verden og eventuelle fejl straks kan blive rettet.

Jeg håber og går ud fra som givet, at statsministeren vil besvare alle de spørgsmål, der er blevet stillet, fuldt ud, ellers må jeg jo gentage dem senere. Det er absolut nødvendigt, at der intet uoplyst bliver tilbage i denne beklagelige sag med hele den alvorlige baggrund for den forespørgsel, de tre regeringspartier har fundet det berettiget at stille til den højtærede stats-

minister. Kun hvis der gives helt klare og dokumenterede oplysninger, kan man sikre befolkningen mod, at der ikke sjuskes med besættelsen af betydningsfulde stillinger, sikre de øvrige NATO-lande, at de oplysninger, der er fælleseje, behandles på en forsvarlig måde, og give sikkerhed for, at de store beløb, der anvendes til udenrigstjenesten, anvendes på den rigtige måde.

Lannung: Også jeg vil gerne på mit partis vegne takke den højtærede statsminister for hans udførlige og klare redegørelse, som har lagt alle relevante oplysninger frem for det høje ting. Jeg er helt enig med den højtærede statsminister i, at det er naturligt og rimeligt, at offentligheden har reageret i en sag som den foreliggende og må ønske at være bedst muligt orienteret om sagen, dens baggrund m. v., og dens berettigede krav er fuldt ud efterkommet med den givne uforbeholdene redegørelse. Den supplerer og fuldstændiggør det billede, offentligheden fik gennem retsmøderne for åbne døre, og den stiller visse sider af sagen, som ikke tegnede sig helt klart eller kunne give et lidt skævt billede af de faktiske forhold, i det rette lys.

Jeg må i øvrigt yde alle rette vedkommende ubetinget anerkendelse for, at man imødekom ønsket om behandling af retsagen — fraset et enkelt særligt punkt, hvad alle var enige om — for åbne døre, selv om det er en oplagt undtagelse i spionagesager, hvad den ærede konservative ordfører gik alt for let hen over. Denne anerkendelse gælder udenrigsministeriets direktør, som fremkom med indstillingen herom, den højtærede udenrigsminister og hele regeringen, der besluttede ikke at modsætte sig, men tværtimod at imødekomme, at retsmøderne fandt sted under den efter omstændighederne størst mulige offentlighed. Det var både rigtigt og klogt. Det hele kunne næsten være druknet i sladder og mystik, hvis sammenhængen var blevet skjult i lukkede retsmøder, bag lukkede døre. Man har her i gerning bevist, at man ikke havde ønske om at skjule noget som helst, hvad der fortjener enhver honnør.

Det må også i høj grad påskønnes, at den højtærede statsminister så klart og tydeligt erklærede, at ingen har søgt at påvirke ham som daværende udenrigsmini-

[Lannung.]

ster eller udenrigsministeriets direktør med hensyn til Blechingbergs forflyttelse til Bonn. Det slår en pæl gennem vedholdende, men grundløse rygter, som man har haft meget travlt med.

Jeg kan, jo mere jeg ser på de forskellige kendsgerninger i denne sag, ikke se rettere, end at et i høj grad afgørende og skelsættende punkt var Blechingbergs udnævnelse til kontorchef og dernæst hans udnævnelse til assisterende afdelingschef. I hvert fald kunne det, der passerede de sidste, skal vi sige 4 år før Bonn, i det omfang, det efter det foreliggende var rette vedkommende i udenrigsministeriet bekendt, ikke være af meget væsentlig betydning. Udnævnelsen til Bonn var vel for så vidt i høj grad en konsekvens af den afgørelse, der blev truffet om udnævnelse til kontorchefstillingen. Dette er jo meget vigtigt, hvis man vil placere et ansvar.

Udnævnelsen til Bonn var jo, efter hvad jeg forstår, ikke noget avancement, nærmest tværtimod en vis degradering, hvad Blechingberg efter sin første reaktion også selv fandt. Det er rigtigt og særlig let at se bagefter, at fejlen var, at Blechingberg overhovedet blev udnævnt til kontorchef, og især at han fik lov til at blive i tjenesten så længe; det er vi enige om, men beklagelsen heraf må jo i større eller mindre grad alle de skiftende udenrigsministre og direktører fra Christmas Møllers tid i 1945 og fremover til Bonn dele.

Det er derfor særlig uretfærdigt med de urimelige personlige angreb, der har været rettet mod den højtærede statsminister. Hvad der nu er det vigtigste, er med henblik på fremtiden at drage lære af denne beklagelige sag og foretage fornødne reformer. Det er bedre at tænke konstruktivt på fremtiden end at strides om fortiden.

Den højtærede statsminister omtalte i denne forbindelse den nedsatte kommission om udenrigstjenesten. Må jeg om et af de spørgsmål, som sagen efter vor opfattelse rejser, og som også har været omtalt både i pressen og her, sige, at jeg altid har ment, at den nuværende udetillægsordning for udenrigstjenesten er alt andet end ideel. Jeg tænker her på ordningen, for så vidt som den giver eller omfatter faste repræsentationstillæg uden hensyn til den enkeltes

faktiske repræsentationsudgifter, herunder uden hensyn til i hvilket omfang og til hvilke formål den pågældende diplomat anvender statens penge. Jeg tvivler ikke et øjeblik på, at de fleste vil være indstillet på at anvende tillægget samvittighedsfuldt og loyalt, uden at jeg dog er sikker på, at det rent faktisk anvendes formålstjenligt. Men det er på den anden side også givet, at der findes eksempler på, at beløbet, så vidt man kan skønne, ikke i rimeligt omfang anvendes efter sin bestemmelse. Der er jo tilmed poster, som man somme tider i inderkredse hører karakteriseret som sparekassestillinger, hvormed menes, at dér er forpligtelserne så forholdsvis beskedne, at der kan opspares en hel del af tillægget. Der kan også være tale om, at repræsentationspligterne eller -opgaverne inden for det enkelte tjenestested er urimeligt ulige fordelt, så at nogen rammes uforholdsmæssigt i forhold til andre. Personlig har jeg fra tidligere medlemskab i udetillægsnævnet haft mine betænkeligheder med hensyn til hele dette udetillægssystem, og under udenrigstjenestekommissionens virksomhed har jeg da også på et tidligt tidspunkt, længe før Blechingbergsagen gjorde det aktuelt, forvissnet mig om, at der bliver lejlighed til at se nærmere på hele dette spørgsmål og eventuelt søge reformer eller en nyordning gennemført.

Efter programmet er dette et af de spørgsmål, vi sammen med andre spørgsmål skal til at behandle i den nærmeste fremtid, og vi må da overveje de forskellige muligheder, herunder om vi eventuelt skal gå til en ordning, hvorefter disse repræsentationsudgifter eller en væsentlig del deraf efter visse nærmere regler kan afholdes efter regning. Det er et spørgsmål, om der ikke er fejl i selve aflønningsprincippet, om det ikke var bedre, om særlige udgifter i statens interesse blev afviklet uden for gagen.

Når det i byretsdommen siges — jeg beder om tilladelse til et kort citat — at

„han“ — Blechingberg — „regnede med at kunne bringe sin store gæld ud af verden, når han fik en chefspost i udlandet“, forstår man, at den jævne borger bliver noget desorienteret. Denne sag og det røre, den side af sagen, som gælder anvendelsen af de 72 000 skattefrie kroner eller vel specielt den del af beløbet, der svarer til repræ-

[Lannung.]

sentationstillægget, har vakt, har kun yderligere bestyrket os i, at der er gode grunde til at se indgående på hele spørgsmålet i udenrigstjenestekommissionen og nedfælde resultatet af vore undersøgelser og overvejelser i vor betænkning og indstilling. Jeg mener i øvrigt at forstå, at udetillægsnævnet eller dets formand har beskæftiget sig med muligheden for at indføre et helt nyt udetillægssystem og vil forelægge dette i udenrigstjenestekommissionen.

I spørgsmålet personalepolitik, som også har været nævnt både her og i pressen, må jeg mene, at en betingelse for, at man skal kunne repræsentere Danmark i det fremmede, må være, at man har en rimelig orden og ikke en evident uorden i sin private økonomi. Selv om jeg må være helt enig i, at der er et langt og upåregneligt spring, ja, et svælg, fra dårlig økonomi og til at falde fra fristelsen til landsforræderi, så bør vi dog fremover drage lære af den risiko, der her har manifesteret sig.

Spørgsmålet er, om udenrigsministeriet trods ubestridelig modernisering på vigtige felter har haft forældede elementer i sin personalepolitik, som det har været hævdet fra forskellige sider, navnlig i pressen. Det vil derfor også under den videre gennemgang af udenrigstjenestens forhold i kommissionen være rigtigt at se på, om principperne for forfremmelser og udnævnelser specielt til poster i udlandet er helt i orden. Det er klart, at det er afgørende vigtigt at få de rigtige mænd til at beklæde de rigtige poster.

I anledning af den nu i forbindelse med sagen rejste kritik vil jeg gerne understrege, at vi i udenrigstjenestekommissionen i den allernærmeste fremtid skal beskæftige os med spørgsmålet om rekrutterings- og forfremmelsespolitik, altså personalepolitikken, og her vil vi naturligt komme ind også på den kritik, der har været fremme, og nærmere overveje dens relevans og berettigelse. Vi må se på, om det er rigtigt, om der er noget hold i påstanden om, at andet end kvalifikationer spiller en rolle ved udnævnelser, hvad jeg personlig har svært ved at tro, og om der i udenrigsministeriet gør sig en gammel, misforstået korpsånd gældende, som kan give sig mindre heldige udslag.

Skal der trods alt komme noget godt ud

af denne sag, må det være ved, at de forskellige forhold underkastes en revision, og at vi i fornødent fald finder frem til en modernisering af udenrigstjenesten, hvor der måtte vise sig brug derfor. Der vil jo altid være brodne kar i alle lande og stænder, og vi skal ikke herfor glemme, at vi stort set — og det lægger jeg megen vægt på at sige — har en god, dygtig og effektiv udenrigstjeneste, der gør en fortjenstfuld gerning for landet. Men det bør selvfølgelig kun tilskynde os til at søge eventuelle mangler og brist afbødet. Heri ligger ingen som helst mistillid til det altovervejende flertal.

Jeg skal hermed anbefale, at den givne redegørelse tages til efterretning.

Niels Andersen: Det ligger helt klart, at den politiske minister i enhver styrelsesgren har ansvaret også for de udnævnelser, der finder sted. Det er pointeret i dag. Når man har udnævnt en mand som Blechingberg, og det er gået så skidt, som det faktisk er, synes jeg, det er noget værdifuldt i vort folkestyre, at vi her i dag kan få så redelig en redegørelse, som tilfældet er, for alle de problemer, der har tilknytning til sagen, og jeg finder anledning til at takke den højtærede statsminister for denne redegørelse. Jeg er sikker på, at alt, hvad der har nogen betydning i denne sag, er fremdraget.

Man kan så spørge, om de dispositioner, der er truffet i forbindelse med ansættelsen i Bonn, er rigtige, og det er det jo ikke svært at svare på. I dag kan man se, at dispositionerne var forkerte. Men derfra og så til at hævde, at statsministeren har svigtet, er der jo et langt stykke. Man skal nemlig gøre sig klart, at statsministeren dengang tog meget vidtgående hensyn, idet det var magtpåliggende at anbringe Blechingberg i en stilling, som krævede et mindre arbejdsområde. Endvidere var det klart for den højtærede statsminister, at Blechingberg under ingen omstændigheder burde få et chefsansvar og heller ikke noget ansvar for en offentlig kasse. Disse hensyn blev der taget ved udnævnelsen den 1. juli 1956, da Blechingberg tiltrådte stillingen i Bonn.

Så vil man spørge, om disse hensyn er tilstrækkelige. Her må man gøre sig klart, at de kendsgerninger, der har foreligget, ikke indebar at man kunne nære nogen tvivl om Blechingbergs nationale pålidelig-

[Niels Andersen.]

hed. Det var alt sammen noget, der bundede i økonomiske vanskeligheder, økonomisk upålidelighed o. s. v. Man havde ikke på daværende tidspunkt noget som helst grundlag for at forudse, at Blechingberg var disponeret for spionage. Man skal prøve at sammenligne denne udnævnelse med de mange udnævnelser, der foretages i det private erhvervsliv. Det må da vistnok erkendes, at man også i det private erhvervsliv mange gange netop anbringer ansatte personer på poster, hvor de ikke bliver fristet til f. eks. at tage af kassen.

Det kan meget let bagefter siges, at manden selvfølgelig skulle have været afskediget, men det er uhyre vanskeligt, når man står i en sådan situation; for hvis der ikke foreligger noget meget reelt, ønsker man selvfølgelig ikke at skade en mand som Blechingberg for resten af livet. Det må man i høj grad tage med i betragtning i forbindelse med det, der her er sket. Jeg må på linje med det ærede medlem hr. Lannung sige, at hele den løbebane, som Blechingberg har gennemgået i statstjenesten, for så vidt lægger et ansvar på samtlige politiske chefer i hele denne periode. I hvert fald finder jeg de personlige angreb, der er ført frem mod den højtærede statsminister af selv ret betydelige blade her i landet, helt urimelige. Man er endog gået så vidt, at man har krævet, at det skulle få konsekvenser for ministeriet, konsekvenser personligt for den højtærede statsminister. Her forekommer det mig at man er gået for vidt. På grundlag af denne kedelige affære, som vi alle må erkende er en skamplet på hele vor udenrigstjeneste, har man efter vor opfattelse søgt at lave en politisk skandale.

Jeg vil gerne takke for den redegørelse, vi har fået, og understrege, at det, der er foregået i forbindelse med Blechingbergsagen, nok må animere til, at vi bruger noget mere omtanke ved fremtidige besættelser af betydelige stillinger inden for udenrigstjenesten. Kunne denne sag tjene til, at man udviste større påpasselighed ved disse ansættelser, har sagen naturligvis ikke været uden lyspunkter, selv om man må erkende, at baggrunden er dystre. Det er ikke, fordi jeg på nogen måde mener, at man i udenrigsministeriet eller i de forskellige andre

styrelsesgrene besætter stillingerne letsindigt, slet ikke. Men sagen understreger for så vidt kun, at man skal være uhyre påpasselig med ansættelser.

Jeg vil gerne tage redegørelsen til efterretning og takke statsministeren for den.

Fuglsang: Også jeg vil takke den højtærede minister for den redegørelse, der er givet for såvel Blechingbergsagens forløb som for Blechingsbergs noget ejendommelige diplomatiske løbebane og personlighed.

Netop på baggrund heraf tør det vist siges, at der er grund til at studse lidt over den vending, at det var almindeligt anerkendt, at Blechingberg havde udmærkede saglige og tilsyneladende også personlige forudsætninger for at repræsentere sit land. En del af offentligheden har undret sig over de kvalifikationer, som er remset op, og jeg vil her fuldstændig give det ærede medlem hr. Henry Christensen ret. De forhold, som her er fremdraget, og som ligger på kanten af eller hinsides grænsen for det lovlige, forhold, som var kendt, ville uvægerlig have ført til afsked for andre tjenestemænd og ville også have draget konsekvenser med sig i det private erhvervsliv. Også det kunne tyde på, at man på dette særdeles vigtige område tager noget anderledes på spørgsmålet om kvalifikationer i udenrigstjenesten, end man måske ville gøre andre steder. I forvejen står offentligheden noget uforstående over for de høje lønninger, der gives. 72 000 kr. om året, som endogså er skattefri, er dog en post. Ser man på det arbejde, der krævedes, må det dog erkendes, hvad sagen viser, at det ikke var mere tyngende, end at Blechingberg havde både tid og kræfter til ved anden mærkelig virksomhed at supplere sin indtægt op.

Når det er sagt, vil jeg gerne yderligere understrege, at når på den ene side den højtærede statsminister, skal vi sige bringer det offer selv at tage en væsentlig del af ansvaret og på den anden side oppositionen glad ser sagen fra samme synsvinkel, er jeg ikke i stand til helt at dele den opfattelse. Jeg vil næsten tro, der var noget klogt i, hvad det ærede medlem hr. Ninn-Hansen sagde. Han ønskede ikke denne sag kørt så langt med hensyn til ansvarets placering hos eventuelle ministre, som Al-

[Fuglsang.]

bertisagen i sin tid blev det. Det er sådan, at de uheldige sider i Blechingbergs karakter ikke er noget helt nyt, som først kom for dagens lys i 1958. De var, som det også fremgår af hele redegørelsen, almindelig bekendt og var kommet til udtryk på forskellig vis gennem en årrække, i hvilken skiftende regeringer og skiftende ministre har haft ansvaret for udenrigstjenesten, uden at jeg kan se, at det påvirkede Blechingbergs personlige forhold i udenrigstjenesten i væsentlig grad i den forbindelse.

Det ærede medlem hr. Ninn-Hansen beklagede, at man ikke havde givet oppositionen mulighed for og tid til tilstrækkelig grundigt at sætte sig ind i denne sag, og det kan selvfølgelig være rigtigt. Jeg føler bare trang til at tilføje, at jeg ventede, og det gør jeg for så vidt stadig, at netop en tidligere udenrigsminister, det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft, måske kunne yde sit bidrag til belysning af Blechingbergs forhold og hans karriere inden for udenrigstjenesten og diplomatiet. Med hensyn til Blechingbergs fortid kan jeg lige nævne valutasagen i Washington i maj 1941. Denne blev, som det fremgår af redegørelsen, ganske vist noget mildt behandlet af den daværende departementschef, men den blev adskilligt mere kritisk bedømt af den daværende konservative udenrigsminister, men, viser det sig, det hindrede ikke, at netop en senere konservativ udenrigsminister ansatte Blechingberg som assisterende afdelingschef i udenrigsministeriet.

I øvrigt skal jeg ikke komme nærmere ind på spørgsmålet skyld eller ikke-skyld i denne triste sag. Noget af det, som folk spørger om, er ganske naturligt: i hvor høj grad har man været i stand til at trænge til bunds i denne sag, og hvilke konsekvenser agter man at drage ud over at give personen Blechingberg 8 års fængsel? Jeg tænker bl. a. på sådanne ting som Blechingbergs forhold i Bonnambassaden i almindelighed. Når det med rette er sagt, også her i dag, at en hovedfejl i hele denne sag var, at Blechingberg fik lov til at blive så længe, som han gjorde, så må vel også hans nærmeste medarbejdere have deres del af ansvaret. Det er dog sådan, som det er kommet frem gang på gang, at man udmærket kendte hans rodede og håbløse

private økonomiske forhold, som for en almindelig menneskelig vurdering ville gøre ham uegnet til en så krævende post som den, han havde, og som umiddelbart ville gøre ham svag over for fristelser, og endda fandt han adgang til yderst hemmelige oplysninger også uden for sit eget sagsområde. Det reagerede man på ved faktisk at rykke ham op i en højere lønningsmæssig position, og derfor må der vel være grund til at spørge og også undersøge, hvordan det kunne lade sig gøre, at dette i Bonn kunne fortsætte så lang tid, som det gjorde. Jeg vil gerne spørge: har man undersøgt det, eller agter man at gøre det?

Denne sag rejser, som det også er blevet nævnt, endnu en gang over for alle, opposition som regering, spørgsmålet om vor udenrigstjeneste og vort diplomati overhovedet. Sagen må vel i høj grad give den kommission, der arbejder på dette felt, stof til omtanke og eftertanke. Der var jo en tid, da diplomatiet så at sige var repræsentant for enevoldskongerne ved hver- andres hoffer, og diplomatiets standsmæssige personalesammensætning var derefter. I dag er diplomatiets rolle væsentlig anderledes, svarende til den politisk-økonomiske udvikling, der har fundet sted. I dag kan og bør udenrigstjenesten spille en ganske stor politisk økonomisk rolle i landenes fredelige og handelsmæssige sameksistens, men stiller man på den baggrund spørgsmålet om udenrigstjenestens personel, tror jeg nok, man tør sige, at her har det knebet med at følge med udviklingen og demokratiseringen.

Jeg vil gerne sige til slut som vurdering af denne sag, at for mig er Blechingberg som konkret person ikke af nogen afgørende politisk, ej heller partipolitisk betydning. Det vil kunne ske under alle forhold, at svage menneskers moral ikke slår til. Men det er en sag, som nu har bragt vor udenrigstjeneste i søgelyset og derfor bør give anledning til en gennemgribende demokratisering af hele dette vigtige område.

Statsministeren (H. C. Hansen): Jeg takker de ordførere, der har udtalt sig i denne sag, og det vil måske ikke blive misforstået, når jeg særlig takker de 3 ordførere for regeringspartierne, som har givet mig en vis tilslutning eller i hvert fald har

[Statsministeren.]

været indstillet på at tage denne redegørelse til efterretning. Jeg takker også gerne de øvrige deltagere i denne ordveksling, og jeg skal gøre mit bedste for at besvare de spørgsmål, der er stillet. Jeg er nu ikke sikker på, at jeg fik noteret alle de spørgsmål, det ærede medlem hr. Ninn-Hansen stillede, men det kan, som det ærede medlem selv sagde, retableres ved, at han i givet fald gentager, hvad jeg ikke har erindret, eller måske kan — da de fleste af spørgsmålene er af yderst generel karakter — min forgænger, det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft, hjælpe mig med svarene på visse punkter. Jeg siger ikke dette for at drille, og jeg er ikke ude på at lave en forflytning af hverken det ene eller det andet, men jeg synes, der må være en lille smule mening i debatten; jeg synes derfor, man skal være lidt varsom med at sætte en polemik i gang, som bliver så generel, at den ikke med rimelighed kan rettes mod undertegnede; derfor gjorde jeg denne lille bemærkning. Ellers skal jeg som sagt gøre mit bedste for at svare på de spørgsmål, der er stillet.

Det ærede medlem hr. Henry Christensen rejste først spørgsmålet om, hvem der var ansvarlig. Herpå har jeg givet mit svar klart og utvetydigt i den tale, jeg holdt til indledning. Det ærede medlem opstillede derefter et spørgsmål, som han delte op i forskellige underspørgsmål: om der ikke var grunde, der talte imod at anbringe Blechingberg i Bonn? Jeg vil ikke sige, at denne måde at stille spørgsmålet op på forekommer mig korrekt. Jeg nævnte i min redegørelse spørgsmålene om hans økonomi og om hans arbejdsindsats; dem kunne man stille, dem har man stillet, og de er taget i betragtning ved den vurdering, som da fandt sted. Men jeg kan med min bedste vilje ikke se nogen rimelighed i at anstille en speciel spionagebetragtning for det første omkring Blechingberg, for det andet omkring Bonn i denne forbindelse, og derfor har jeg ikke kunnet godkende, at man anlægger denne betragtning: når man nu ved, at Blechingberg beskæftigede sig med spionage, burde man i 1955-56, da man diskuterede hans placering, også have taget dette synspunkt i betragtning. Jeg må ganske ærligt tilstå, at jeg havde

ikke drømt om på det tidspunkt, at begrebet spionage kunne forekomme i forbindelse med Blechingberg. Det er naivt, det kan jeg godt se nu, men det er dog en naivitet, jeg må dele med de allerfleste mennesker, som har uhyre vanskeligt ved at anlægge en forhåndsbetragtning om spionage i forbindelse med en af udenrigstjenestens embedsmænd, en mand, der har været i tjenesten i så mange år, som der her er tale om, og hos hvem der i øvrigt ikke, hverken i hans nationale fornemmelser, i hans væsen eller i hans opdragelse, var noget, som kunne lede tanken hen på spionage. Jeg har i hvert fald ikke kunnet lade tankerne gå i den retning.

Det spørgsmål, som det ærede medlem hr. Henry Christensen nævnte i forbindelse med dommercitatet i Berlingske Tidende, skal jeg ikke gå ind på. De reelle sager, som er nævnt i dommeropremsningen, har jeg beskæftiget mig med her og givet en forklaring på. Jeg synes ikke, der kan være rimelig grund til her i anden omgang at gå tilbage til de samme spørgsmål, på hvilke jeg har givet en forklaring og naturligvis en forklaring, som må støtte sig på de akter, der foreligger. Det er ikke ting, der er foregået i min tid eller i nogen tilstedeværende kollegas tid. Det ligger langt tilbage og er afgjort på daværende tidspunkt.

Det ærede medlem stillede mig et spørgsmål, som jeg er ked af, idet han spurgte mig: var de 1 200 kr., som Blechingberg lånte i 1952, et lån fra en mand med foretningmæssig forbindelse med — jeg måtte forstå — Blechingberg i kraft af hans stilling i udenrigsministeriet? Jeg vil gerne oplyse, at det tilfælde, vi er blevet gjort bekendt med, netop dette tilfælde med de 1 200 kr., er blevet udenrigsministeriet bekendt, fordi den pågældende mand, der havde lånt Blechingberg penge, havde opdaget, at den check, der var givet ham, ikke på det tidspunkt, der var aftalt, kunne indfris fuldt ud, og derfor gik han til udenrigsministeriet. Denne mand har for så vidt handlet korrekt i denne henseende. Hvorvidt han burde have ydet Blechingberg et lån, er en anden side af sagen, men netop fordi manden har henvendt sig til udenrigsministeriet og gjort opmærksom på det, synes jeg ikke, man her skulle presse mig til at opgive et navn

[Statsministeren.]

eller en direkte forbindelse; jeg synes ikke, det er rimeligt, og jeg vil i hvert fald foreløbig holde mig til det, jeg har sagt om dette anliggende. Der er ikke noget som helst tvivlsomt heri; det skyldes bare en ulyst fra min side til at blive tvunget til at udlevere et navn i denne forbindelse, hvor netop henvendelsen til udenrigsministeriet måtte forekomme at være det eneste rimelige og korrekte.

Det ærede medlem hr. Henry Christensen har dernæst på samme måde som det ærede medlem hr. Ninn-Hansen beskæftiget sig med det grundlag, hvorpå en bedømmelse af de enkelte tjenestemænd nu engang foregår i udenrigsministeriet. Der findes i udenrigsministeriet de såkaldte B-akter, men der findes ikke et, som man kalder det, kort, hvorpå en mands bevægelser er opført fra vuggen til graven. Der findes en række forskellige akter, hovedparten indberetninger fra overordnede, der gør opmærksom på tjenestemændenes kvalifikationer, på deres forudsætninger, og hvad der nu i øvrigt kan være tale om.

Jeg har det indtryk — og det er jo næret af den bladreportage, som en af de ærede ordførere henviste til — at en drøftelse af tjenestemændene i udenrigsministeriet forudsættes at foregå på den måde, at man — udenrigsministeren underforstået — tager frem samtlige akter, der foreligger om den pågældende person, og omhyggeligt gennemgår dem. Det er muligt, at tidligere udenrigsministre har foretaget en sådan gennemgang — jeg tør ikke bestride det — men jeg vil i hvert fald sige, at jeg for mit vedkommende har ment at måtte henholde mig til den bedømmelse af den pågældendes personlige forhold, som af udenrigsministeriets tjenestemænd blev refereret under samtalerne. Det har været det generelle, og jeg går ud fra, at det har været det generelle også tidligere, men hvis jeg ikke har ret i, at det under min forgænger var det sædvanlige, kan man jo rette mig. Jeg har ikke følt trang til at gå i detaljer i forbindelse med de enkelte, og jeg mener i og for sig, at en minister må have rimelig ret til at gå ud fra, at de forudsætninger, som bør anføres, også nævnes ved referat af de forskellige personanlæg. Jeg forstår, at man har den opfattelse, at der foreligger lange skrift-

lige responsa og indstillinger ved udnævnelser. Det har jeg ikke været ude for. Den gennemgang af personsøgsmål, jeg har deltaget i, har — det erkender jeg — ofte formet sig som langstrakte, ja, time-lange drøftelser af personer og deres kvalifikationer, men ikke drøftelser, som kunne foranledige, at man pillede frem den ene eller anden detalje vedrørende den pågældende embedsmand. Men det kan jo være, man skal gøre det fremefter, for ellers risikerer man altså at blive hængt op for uefterrettelighed, for mangel på opmærksomhed, mangel på gennemgang af både det ene og det andet. Det kan derfor godt være, at man fremefter skal aflevere samtlige akter, der foreligger i de forskellige forbindelser, og lade ministeren tygge sig igennem hele historien — det må være forudsætningen, forstår jeg, for nogle af de bemærkninger, der her er faldet. Jeg har ikke gjort det på den måde — det må jeg erkende. Derimod har man naturligvis i tilfældet Blechingberg — som jeg også har sagt i min redegørelse — drøftet, hvad der kunne tale for og imod. Jeg var jo ikke uvidende om, at Blechingberg var dårligt stillet økonomisk, at han i pengesager var en lidt mærkelig størrelse. Det var jeg slet ikke i tvivl om, og jeg har gjort opmærksom på, at hensyn blev taget hertil ved den måde, hvorpå placeringen af Blechingberg fandt sted.

Det ærede medlem hr. Henry Christensen mente, at der måske i den rejse til udlandet og den begivenhed, der fandt sted for Blechingberg i udlandet, lå en foranledning til at være betænkelig. Jeg må indrømme, at jeg har svært ved at se, at det skulle være tilfældet. Jeg har svært ved at se, at vi skulle have kunnet bevæge os anderledes, end vi har gjort. I udenrigsministeriet erfarede man — det fremgår af min redegørelse — noget om denne sag ved et tilfælde i 1955, og da foranledigede den sikkerhedschef, som hørte ordvekslingen mellem Blechingberg og et par embedsmænd, at han og Blechingberg gik til politiet og lod politiet erfare, hvad Blechingberg fortalte. Jeg kan ikke se, at vi kunne tage noget andet skridt end dette, og at det kan have nogen som helst relevans med hensyn til spørgsmålet om Blechingbergs udsendelse til Bonn.

Der er i denne forbindelse, både af det

[Statsministeren.]

ærede medlem hr. Henry Christensen og det ærede medlem hr. Ninn-Hansen, henvist til en tale, jeg har holdt i Asminderød, og hvoraf visse referater har vakt interesse. Jeg forstår af det, det ærede medlem hr. Ninn-Hansen sagde, at dels var mine udtalelser ved den lejlighed banale, dels var de udfordrende — og det er der jo ikke noget at gøre ved; det må man konstatere og notere sig. Hvad er det da, jeg har sagt ved den lejlighed? Det, jeg har sagt, er — nu bruger jeg ikke nøjagtig de samme ord, som jeg brugte i Asminderød, men meningen af det, jeg sagde, var denne: hvordan skulle jeg, efter at der ingen affære havde været omkring Blechingberg i min tid som udenrigsminister, kunne rejse en tjenestemandssag på Blechingberg? Hvordan skulle jeg have kunnet gøre det blot under hensyn til „vanskelige økonomiske forhold“, uden at dette ville være blevet opfattet som forfølgelse af en bestemt mand, hvis sager allerede tidligere var afgjort under andre vilkår? Ud fra hvilke forudsætninger skulle dette være sket? Det er den ene ting, jeg har sagt. Dernæst har jeg sagt, at hvis man havde haft en viden om manden i retning af spionage, ville man naturligvis have handlet anderledes på daværende tidspunkt. Jeg forstår, at det er det, der er en særlig udfordrende udtalelse. Det har jeg svært ved at indse.

Det ærede medlem hr. Henry Christensen spurgte, om Blechingberg var cosmiceret, og jeg kan svare: ja, det var han. Blechingberg havde allerede i kraft af sin stilling som assisterende afdelingschef en placering, ifølge hvilken han måtte have adgang til særlige papirer. Jeg må derfor svare for det første bekræftende på, at han var cosmiceret, og for det andet svare — fordi det spørgsmål også er blevet rejst, om man vidste dette i Bonn — at indtil Blechingbergsagen gav man ikke cheferne i udlandet direkte besked om, hvem af deres medarbejdere der var cosmiceret, eller hvem

der ikke var det, idet man gik ud fra de regler, som er gældende, NATO-sikkerhedsreglerne: at det påhviler chefen selv at forvise sig om, at de af hans medarbejdere, der skal behandle cosmicsager, er cosmiceret. Ambassaden havde ingen anledning til at spørge derom for Blechingbergs vedkommende, fordi hans sagsområde ikke omfattede cosmicsager; men han var cosmiceret. Jeg har gjort opmærksom på, at selve mistanken imod ham rejstes i det øjeblik, han interesserede sig for sager, der lå uden for hans egentlige sagsområde. Jeg synes ikke, at man, dengang man stod over for en afgørelse af spørgsmålet om ansættelsen i Bonn, med rimelighed kunne forvente spørgsmål af spionagekarakter indblandet heri; jeg må derfor afvise, at en betragtning i den retning har nogen holdbarhed og bærekraft.

Jeg skal herefter knytte nogle bemærkninger til de spørgsmål, det ærede medlem hr. Ninn-Hansen har stillet. Der er ingen grund for mig til at gå ind på problemet om offentlighed i forskellige retssager. Jeg har sagt, hvad der er rigtigt i denne forbindelse, og det ærede medlem hr. Ninn-Hansen ved jo udmærket, at spionagesager som regel — som regel — behandles for lukkede døre. Det ved det ærede medlem, og jeg synes ikke, han skulle gøre forsøg på ligesom at tilvejebringe den fornemmelse, at regeringen, subsidært jeg, muligvis udenrigsministeriet, har været indstillet på, at man endelig skulle forsøge på at undgå offentlighed i denne sag. Der er ingen basis for en betragtning i den retning.

Det ærede medlem har spurgt, hvorfor man viste Blechingberg den tillid til cosmicere ham. Jeg har svaret derpå: fordi han havde en stilling, der forudsatte adgang for ham til de akter, som han nu engang måtte arbejde med. I og for sig er cosmicering da en konstatering af et arbejdsområde, en mand har, og til hvis dokumenter han har adgang. Jeg kan ikke tænke mig, at man i udenrigsministeriet

[Statsministeren.]

kunne have en assisterende afdelingschef, der ikke var cosmiceret; det kan jeg overhovedet ikke forestille mig.

Det ærede medlem hr. Ninn-Hansen har spurgt, om Blechingberg havde gjort særlig godt arbejde. Alt, hvad der har foreligget for mig, viste, at han i sin tjeneste var en udmærket medarbejder, indtil den episode indtrådte, som gjorde, at man måtte beslutte sig til at fjerne ham fra afdelingschefsstillingen; det var i øvrigt en henvendelse til mig, der foranledigede en undersøgelse af den sag, det drejede sig om, og derefter en konstatering af, at visse sager var blevet syltet. Men indtil den tid havde jeg ikke hørt noget ufordelagtigt, tværtimod, om Blechingbergs rent faktiske saglige arbejde i udenrigsministeriet.

Når det ærede medlem spurgte mig, om jeg havde fuldt kendskab til alle personlige akter i Blechingbergsagen, må jeg svare nej, det havde jeg ikke; det kan ikke være noget overraskende for de fleste. Det må også være svar på det ærede medlems næste spørgsmål: om jeg havde set alle papirerne. Jeg går ud fra, det stadig er tilbageskuende, det ærede medlem spørger, og at mine svar derfor må have relation dertil. Når det ærede medlem altså spurgte, om jeg havde fuldt kendskab til alle sagens akter, og derpå, om jeg havde set alle papirerne, er det i virkeligheden to spørgsmål, som må besvares under ét: det havde jeg ikke.

Når det ærede medlem så spurgte, om man i 1956 havde kunnet regne med, at Blechingbergs økonomi var bedre, må jeg dertil sige, at det skøn, man anlagde, var det, jeg har meddelt her. Hvis dette skøn skulle have været effektivt anfægtet, måtte en tjenestemandundersøgelse have været igangsat omkring Blechingberg, en undersøgelse, som ikke havde noget grundlag i den viden, man nu efter retssagen har om en række andre låneforhold, som han indlod sig på i samme periode, for intet at dette har været bekendt for udenrigsministeriet. Derfor kan jeg kun svare, at vi måtte gå ud fra det, der forelå. Efter alt, hvad der blev refereret for mig, måtte vi regne med, at Blechingberg var inde i en rolig periode.

Det ærede medlem hr. Ninn-Hansen

beskæftigede sig også med spørgsmålet om sikkerhedsforanstaltninger og — forstod jeg — omgangsformen med andre diplomater. Jeg har ikke på stående fod kendskab til noget papir, hvorved jeg vil være i stand til — for at bruge det ærede medlems udtryk — at dokumentere mine udtalelser herom. Jeg ved, at der i udenrigsministeriet er gjort et betydeligt arbejde igennem foredrag og ved samtaler med de forskellige for at bringe erfaringer og synspunkter fra politiets og fra anden side til tjenestemændenes kundskab, så at de kunne tage hensyn dertil i deres fremgangsmåder. Om der ligefrem foreligger klare skriftlige instruksler på dette område, kan jeg virkelig ikke oplyse på stående fod; men det er for øvrigt ting, man kunne klare op, det kan ikke være så forfærdelig svært.

Jeg er ikke fuldstændig på det rene med, hvad det egentlig er, det ærede medlem hr. Ninn-Hansen forstår ved udførlig dokumentation, oplysninger med dags- og datoangivelse, og jeg ved ikke hvad. Jeg føler mig ikke ligefrem sat ind i en domsforhandling, hvor akterne skal præsenteres på bordet, men jeg føler mig på den anden side placeret dér, hvor enhver oplysning, som er rimelig, bør gives. Kan jeg ikke give dem på nuværende tidspunkt, kan de skaffes frem på et senere tidspunkt; men så bør det være relevante ting, det ærede medlem beder om.

Man har dernæst fra flere sider beskæftiget sig med spørgsmålet om udetillægget; faktisk har de fleste af ordførerne været inde på dette emne. Jeg kan da godt se, at det i dag over for offentligheden er en nærliggende og ganske sympatisk forklaring på udsendelsen af Blechingberg til Bonn at sige, at det gjorde man for at rette hans økonomi op. Dette synspunkt har imidlertid overhovedet ikke været fremme, hverken for mig personlig eller i de samtaler, jeg har ført med direktøren om embedsmandsansættelser; det har ikke været inde i billedet, har ikke spillet nogen rolle, er ikke forekommet. Jeg må selvfølgelig løbe den risiko, at man ikke tror mig. Men den historie er ikke længere.

Blechingberg har fået den løn og det udetillæg, som andre tilsvarende embedsmænd har fået. Ifølge politiets oplysninger har han kunnet afbetale på sin gæld i den

[Statsministeren.]

periode, han har været i Bonn; og de oplysninger, retssagen har tilvejebragt, tyder også på, at han har været i stand til at afbetale ikke ubetydelige beløb på sin gæld og samtidig klare sine repræsentative forpligtelser. Det er de oplysninger, som foreligger. Noget sådant kan dog kun gøres i ganske exceptionelle tilfælde; ellers er det ikke muligt for tjenestemænd, som skal klare en repræsentativ stilling, at præstere noget sådant. Jeg skal også indrømme, at jeg har meget svært ved at forstå, hvordan det har været muligt for ham, selv om det er fremhævet, at han har haft en ganske overordentlig beskeden levevis i den tid, han var i Bonn.

I og for sig er det vel ikke så meget dette spørgsmål, der har interesse, som spørgsmålet om, hvorvidt de udetillæg, der gives udenrigsministeriets tjenestemænd, er rimelige eller ikke. Disse udetillæg fastsættes som regel, skal vi sige, som et balancepunkt mellem, hvad svenske og norske tjenestemænd i tilsvarende stillinger får. I udenrigsministeriet har man længe arbejdet på at få tilvejebragt et solidt grundlag for en vurdering af de faktiske udgifter på forskellige poster, idet man har bedt om detaljerede regnskaber; der skulle således kunne tilvejebringes et materiale, som vil kunne få særlig betydning. I øvrigt er disse sager blevet behandlet i udetillægsnævnet, hvor jo folketinget er repræsenteret tilligemed finansministeriet og udenrigsministeriet, og hvor en gennemgang finder sted. Om de oplysninger, man har dér, er fyldestgørende, tør jeg ikke udtale mig om, men jeg tror i hvert fald at turde sige, at i al almindelighed er udetillægfastsættelserne rimelige. Menneskene er nu engang forskellige, og man kan vel ikke forhindre en mand, der har anlæg derfor eller tendens dertil, i at foretage en særlig opsparring på bekostning af tjenestens opgaver, lige så lidt som man kan forhindre, at enkelte personer, der har anlæg derfor, bruger mere, end de tjener, eller af grunde, som kommer tjenesten til gode, fordi de har økonomiske forudsætninger derfor, økonomisk bruger mere end det, der er dem tildelt. Det er forskelligt. Hvis man skal føre en effektiv kontrol på dette område, kan man gøre det lige som visse af de større stater ved at sende in-

spektører ud. Jeg har drøftet dette adskillige gange, og jeg er sikker på, at det har min forgænger også gjort, for det er et anliggende, der altid har optaget os, der politisk må sørge for den nødvendige dækning af udenrigsministeriets budget. Et andet synspunkt er imidlertid, at en sådan kontrol vil blive uforholdsmæssig dyr. Jeg er ikke utilbøjelig til at tro, at der er meget rigtigt i denne betragtning. Men hele forholdet kan som en ganske naturlig ting indgå i udenrigskommissionens arbejde og blive drøftet dér; jeg synes da, det ville være udmærket, om det kunne ske.

Dette må også betragtes som en replik til det ærede medlem hr. Lannung, der jo var inde på det samme spørgsmål om udetillægget.

Det ærede medlem hr. Fuglsang spurgte, hvordan det egentlig kunne gå til, at Blechingberg kunne klare sig så længe i Bonn. Jeg ved ikke, hvor længe Blechingberg klarede sig i Bonn. Efter det, der foreligger for mig, klarede han sig indtil det øjeblik, opdagelsen fandt sted; fra det øjeblik måtte det hele være en politisag, og der blev sat ind på samme sted, i samme øjeblik, og det uanset at der var NATO-møde i København.

Jeg hører, at vi er i en beskæmmende stilling i forhold til vore NATO-partnere. Lad os nu ikke overdrive. Det er en nederdrægtig sag, og jeg har sjældent i den tid, jeg har deltaget i politisk arbejde, følt så meget ubehag som ved at have med en figur som denne Blechingberg at gøre. Det er også en ubehagelig sag for landet, men der er dog tilfælde rundt omkring, som gør, at ingen NATO-lande forsøger at klandre de andre, fordi der kommer en spionagesag. Havde Vesttyskland ikke en yderst pinlig sag med den øverste leder af hele sin sikkerhedstjeneste? Havde England ikke en yderst pinlig sag med to udenrigsministerielle tjenestemænd, der forsvandt ud af landet? Jeg har hverken under NATO-mødet eller senere mødt noget udtryk for, at man i forholdet til os følte sig beskæmmet på grund af Blechingbergsagen. Vi har følt, at det var en modbydelig sag, og det er den. Man har følt, ligesom vi, at det er pinligt og mere end det, at en højststående embedsmand kan beskæftige sig med spionage. Men jeg tror, man skulle lade være med at stille tingene op, som om vi nu bedømmes

[Statsministeren.]

som nationalt mindreværdige af andre nationer på grund af denne særlige sag.

Jeg mener at have svaret på de spørgsmål, der er stillet mig, som har relevans i sagen. Jeg kan godt se, at det er en af de sager, hvor man ligesom kan få „bid“, og jeg skal såmænd ikke lægge skjul på — det må jeg måske have lov til at sige — at det har generet mig noget, at man i den grad har gjort sagen til en sag, der havde personligt med mig at gøre. Jeg vil ikke løbe fra noget ansvar, men det er jo en gammel historie, som løber op i en spids den dag, vedkommende tages som spion. Er der nogen her, der ville tro, at det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft har handlet ud fra en eller anden mystisk forudsætning, da han behandlede disse sager? Jeg vil da i hvert tilfælde absolut ikke tro det. Er der nogen, der virkelig vil tro om mig, at uvedkommende hensyn har spillet ind, og at en tåbelig betragtningsmåde har været anlagt i forbindelse med denne sag? Vi har begået en fejl og en afgørende fejl ved ikke at have hældt manden ud for længst, og det må man naturligvis nu tage de lussinger for, der falder af; men jeg vil nødigt af alt ligesom slås i hartkorn med Blechingberg, for selv om man skal passe på ikke at overvurdere sig selv, vil jeg nødigt vurderes i denne sammenhæng.

Ole Bjørn Kraft: De bemærkninger, som den kommunistiske ordfører gjorde, havde ikke givet mig anledning til at bede om ordet, hensigten var så øjensynlig; men da den højtærede statsminister nu et par gange i den tale, han har holdt, har erindret det høje ting og offentligheden om, at jeg har været landets udenrigsminister 1950-53, en tid, hvor Blechingberg gjorde tjeneste i udenrigsministeriet, er jeg bange for, at det ville blive misforstået, hvis jeg blev sidende på min plads og ikke gjorde nogle bemærkninger.

Da jeg blev udenrigsminister, var Einar Blechingberg kontorchef. De forhold, som tidligere havde været bebrejdet ham, og som er omtalt også her i dag og i dommen, var jo behandlet af mine forgængere, af de skiftende ministre, der har haft med disse sager at gøre. Afgørelserne var truffet, og der var forløbet nogen tid, siden disse af-

gørelser var faldet. Der forelå og blev ikke forelagt mig noget, som kunne give anledning til at ændre de vedtagelser, som havde fundet sted; og den redegørelse, den højtærede statsminister har givet for den periode, som jeg her taler om, både med hensyn til Blechingbergs økonomi og hans forhold i ministeriet, kan jeg fuldstændig acceptere. Det er en redelig redegørelse for, hvorledes stillingen var. Stillingen var den, og andet var ikke forebragt mig, at der var sket en absolut forbedring i Blechingbergs økonomi, at hans livsform var blevet langt mere beskednen, end den tidligere havde været, således som det også er blevet nævnt og understreget af den højtærede statsminister, og da han samtidig udførte sit arbejde tilfredsstillende, efter hvad der blev forebragt mig af hans overordnede, var der ikke nogen som helst grund til, at denne sag ikke skulle forløbe på normal vis. Derfor føler jeg mig slet ikke under anklage. Jeg føler ikke, at Blechingbergs forhold i den tid, jeg var udenrigsminister, har nogen virkelig relation til det, som drøftes her i dag. Jeg vil gerne have lov til at sige ganske jævnt og enkelt, at det var efter den tid, at der hændte Blechingberg det, som hændte ham i Warszawa, og at den udvikling, som statsministeren også har skildret, kom.

Jeg har villet gøre disse bemærkninger, for at der nu ikke skal være noget som helst tilsløret. Jeg accepterer den højtærede statsministers udtalelse om de forhold, der eksisterede, da jeg var udenrigsminister. Jeg tror ikke, det er nødvendigt for mig at sige mere herom i dag; jeg synes ikke, det er nødvendigt at kaste noget som helst andet skær over denne sag.

Ordføreren for forespørgerne (Per Hækkerup): Da jeg hørte det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft begynde sin tale, troede jeg, at jeg ville komme i den lykkelige situation, når jeg nu fik ordet, at jeg kunne takke det ærede medlem for, at han på tilsvarende måde som den højtærede statsminister tog sit ansvar; men jeg synes, at afslutningen på det ærede medlems tale forhindrer mig i klart og tydeligt at udtale en sådan tak.

Det er karakteristisk ved de indlæg, de to ordførere for oppositionspartierne kom med her i dag, at de kun interesserer sig for, hvad der er sket efter eller omkring af-

[Per Hækkerup.]

gørelsen om Blechingbergs sendelse til Bonn, medens det, der ligger forud for den tid, ikke synes at interessere dem.

Det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft udtrykte det på den måde, at han kunne give tilslutning til statsministerens beskrivelse af, hvad der skete i tiden op til det tidspunkt, da det ærede medlem gik af som udenrigsminister, og at det, der var til debat her i dag, var det, der var sket siden hen. Det er ikke bare en meget behagelig måde at udlægge tingene på, men det er efter min opfattelse også en forkert måde at udlægge dem på, og derfor er jeg altså afskåret fra at takke det ærede medlem for villighed til at tage sit medansvar.

Når det er forkert at udlægge tingene på den måde, er det fordi, som det gentagne gange er blevet oplyst, at der om de økonomiske forhold, hvori man har ment at kunne finde en begrundelse for, at det ikke var forsvarligt at sende Blechingberg til Bonn eller i det hele taget lade ham forblive i tjenesten, ingen oplysninger foreligger fra det tidspunkt, hvor det ærede medlem fratrådte som udenrigsminister, og frem til det tidspunkt, hvor Blechingberg foretog sin spionage og sagen blev en politisag. Hvis man endelig skulle sige noget om disse problemer måtte det da være dette, at medens udsendelsen til Bonn uomtvistelig af Blechingberg selv og af enhver, der hørte om udsendelsen til Bonn, blev opfattet som en degradering af ham, var de to tilfælde, hvor Blechingberg blev fremmet i tjenesten, dels hans udnævnelse til kontorchef i 1947, dels hans udnævnelse til assisterende afdelingschef den 1. oktober 1953, udnævnelser, for hvilke den højtærede statsminister — som han har meddelt i sin redegørelse — ikke havde noget ansvar, hvor ansvaret så ellers måtte ligge.

Jeg synes derfor, det skal slås fast, at når man forsøger at gøre dette til en diskussion bare om udsendelsen til Bonn og ikke andet, så fordrejer man, om jeg så må sige, det afgørende i sagen, nemlig at de økonomiske transaktioner, der kunne give anledning til at føle tvivl om Blechingbergs kvalifikationer til at beklæde de høje poster, var, som alle i udenrigsministeriet bekendt, ophørt i 1951. Det, der under sagen er oplyst om senere transaktioner, og som vi nu har

kendskab til, ligger naturligvis bag vor tanke, når vi skal forsøge at vurdere tingene, men vi må ikke tage det i betragtning, når vi skal vurdere den handling, der hedder udsendelsen til Bonn, fordi de oplysninger ikke forelå på det tidspunkt. De oplysninger synes jeg at de ærede medlemmer også bør se bort fra. Det er særdeles behageligt for de to ærede ordførere for oppositionspartierne at kunne tale om udsendelsen til Bonn, og hvad der er sket derefter, og ikke om, hvad der ligger forud, selv om hele deres argumentation bygger på det, der ligger forud, samt et efterfølgende kendskab til, hvad der skete i perioden fra 1951 og frem til 1958 i henseende til Blechingbergs økonomiske transaktioner, som ikke var kendt på det tidspunkt, da udsendelsen fandt sted.

Det har været anført af i hvert fald den ene af de ærede ordførere, at Bonn var et særlig risikabelt sted at sende Blechingberg hen, fordi Bonn betragtes som en spioncentral måske frem for andre steder. Det er muligt, at Bonn bliver betragtet således, det ved jeg ikke, men det interessante er, at sagen imod Blechingberg viser, at de specielle forhold, som gav anledning til, at han gled ind i spionagen, intet har med placeringen i Bonn at gøre. De forhold, som psykologisk forklarer, at han følte sig tvunget til, eller hvordan det nu skal udtrykkes, at foretage disse landsforræderiske handlinger, frygten for, at man skulle offentliggøre disse ting om hans økonomiske transaktioner og derigennem skade hans familie o. s. v., var jo ikke opstået i Bonn; disse økonomiske transaktioner er jo netop ikke foregået i Bonn, de er ikke foregået i spioncentralen, de er foregået i København, og for så vidt kunne den efterfølgende pression være udøvet et hvilket som helst sted. Derfor er i virkeligheden det, der, om jeg så må sige, er den bagvedliggende grund til, at vi overhovedet diskuterer dette, nemlig at der kom en spionsag, i og for sig opholdet i Bonn uvedkommende, men kan føres tilbage til forhold i København, der kunne have materialiseret sig og være blevet til virkelighed, uanset hvor Blechingberg havde været. De folk, der var interesseret i at få oplysningerne af ham, havde nok haft råd til at rejse et andet sted hen end Bonn, hvis han var blevet sendt et andet

[Per Hækkerup.]

sted hen. Det er interessant, at de to ærede ordførere fra oppositionspartierne gjorde tjenesten i Bonn til det, der skulle diskuteres her i dag. Det har netop ingen særlig interesse, for den har ikke noget direkte med sagen at gøre. De relevante forhold, de forhold, der ligger bag spionageaktionens iværksættelse, ligger forud for udsendelsen til Bonn.

Jeg vil også gerne i denne forbindelse sige til det ærede medlem hr. Henry Christensen — jeg tror, det var det ærede medlem, der sagde, at det fremgik jo af forespørgslens ordlyd, at den sigtede til Bonn-udsendelsen — at det gør den ikke. Forespørgslens ordlyd er — det må jeg have lov til at gentage, selv om det måske kan trætte —:

„Hvad kan regeringen oplyse om answeret og baggrunden for den tjenstlige placering af legationsråd Einar Blechingberg og navnlig af hans udsendelse i sommeren 1956 som handelsrådgiver til ambassaden i Bonn?“

Det er begge problemer, det er både denne sendelse, som direkte har forbindelse med eller tilknytning til den spionagesag, der blev opdaget, og det er alt det, der ligger bagved, og som må tages med i bedømmelsen, ja, ikke bare må tages med i, men er afgørende for bedømmelsen.

Må jeg endelig sige, at mig forekommer det, at de to ærede ordførere i deres ordvalg har fraveget det princip, at man naturligvis kun kan lægge vægt på de forhold, der var kendt på det tidspunkt, da udnævnelsen blev foretaget. Når det ærede medlem hr. Ninn-Hansen f. eks. sagde, at den højtærede statsminister udsendte en drikfældig, bedragerisk og karakterløs embedsmand til Bonn, så er det en udtalelse, han kan fremsætte i dag, men jeg tvivler meget om, at det ærede medlem ville have fremsat den udtalelse i 1956. Men kunne han ikke fremsætte den i 1956, så er det ikke en, om jeg så må sige, rimelig argumentationsmåde at anvende i dag om det, statsministeren gjorde, nemlig at udsende denne tjenestemand. Statsministeren udsendte ikke efter sin bedste overbevisning en drikfældig, berdagerisk og karakterløs embedsmand, men det sagde det ærede medlem hr. Ninn-Hansen at han gjorde. Det er at benytte

sig af en viden, man har i dag, og forvente, at vi andre ligesom ubevidst bygger videre på denne viden. Og det gælder ikke blot den bemærkning, det gælder også adskillige af de andre bemærkninger, de ærede medlemmer gjorde.

Jeg vil derfor slutte med at sige, at jeg synes, at denne sag i al sin tristhed — og det er en bedrøvelig sag, det er ingen af os i tvivl om — nu burde tages til efterretning med de oplysninger, der foreligger her. Statsministeren har taget sit ansvar. Jeg håber stadig, at andre tager deres tilsvarende ansvar for det, de har answeret for, og jeg mener, at vi her i tinget kan tage sagen til efterretning med det, der nu foreligger oplyst.

Henry Christensen: Jeg vil gerne allerførst i anledning af de seneste bemærkninger, også den højtærede statsministers slutbemærkninger, sige et par ting om grundlaget for folketingets debat, spørgsmålet om ansvar m. m.

Det er nu engang således — sådan har det vist altid været i dansk parlamentarisk historie — at den, folketinget har at holde sig til, den, folketinget kan rette sin kritik imod, den, folketinget kan forlange skal stå til ansvar, kun kan være og vel også altid har været den aktuelle indehaver af en afgørende og ansvarlig ministerpost, og derfor forstår jeg ikke, at man nu vil forsøge at bebrejde os meget stærkt, at vi vil drøfte og vurdere dette problem. Man kan diskutere, hvorvidt man er enig med os i disse vurderinger eller ej. Men medmindre man vil sige: ja men derudover er der spørgsmålet om, hvorvidt der også skulle være grundlag for at rejse en rigsretssag el. lign., kan jeg ikke se andet, end at vi handler korrekt, og jeg vil gerne tilbagevise de bebrejdelser, der er rettet mod os i den anledning. Så må det være helt parlamentarisk korrekt og nødvendigt at debattere answeret hos nuværende, aktuelle indehavere af de pågældende ministerposter. Andet og mere kan der vel ikke ligge i, men præcis det må der netop også ligge i, at man siger, at man tager answeret for de handlinger, der er begået, eller de undladelser, der har fundet sted.

Når vi skal føre debatten videre, må vi klare én ting til. Det er ikke tilstrækkeligt

[Henry Christensen.]

at sige: vel, dette vidste jeg ikke som minister, det var de og de embedsmænd eller den og den embedsmand. Princippet om ministeransvarlighed må føre til fastholdelse af det synspunkt, at ministeren har ansvaret, uanset om han var orienteret om alle de ting inden for hans embedsområde, der lå til grund for den pågældende handling. (Statsministeren [H. C. Hansen]: Ja, det er klart!). Vel, det er det, jeg gerne vil have lov til at understrege. Anden mening kan der nemlig ikke være med spørgsmålet om ministeransvarlighed, og derved når vi så igen frem til det, som her må være hovedproblemet: om der i den højtærede statsministers — statsministeren var udenrigsminister i 1956 og er altså fremdeles statsminister — ledelse af det pågældende ministerium og det pågældende departement er omstændigheder, der begrundet en kritik fra folketinget.

Der er nogle af de omstændigheder, jeg påpegede i mit første indlæg, som i forbindelse med den højtærede statsministers bemærkninger giver mig anledning til at sige yderligere et par ting.

Jeg mener ikke, at jeg, som det ærede medlem hr. Per Hækkerup ville påstå, her har fremført en række momenter, som man nu har kendskab til, men som man ingen anelse kunne have om i 1955 eller 1956 som begrundelse for, hvordan jeg vil have sagen vurderet på det tidspunkt. Det er en påstand, det ærede medlem har fremsat uden at anføre noget som helst til støtte for den, en påstand, jeg gerne vil have lov til at tilbagevise. Problemet i 1955 og 1956, især i 1956, var jo, at Blechingberg havde, forstår jeg, været syg, at man dernæst havde konstateret, at der — foruden den viden, man havde om, at det ofte havde stået endda særdeles slet til med hans økonomi — nu yderligere var blevet et stærkt angribeligt moment aktuelt, nemlig at han også gjorde sig skyldig i tjenesteforsømmelse. Det måtte da betyde, at man måtte skærpe sin iagttagelse og vurdering af, hvorvidt han nu var egnet til de poster, man anbragte ham på. Det er en selvfølge, det behøver vi ikke at diskutere.

Jeg har intet øjeblik villet antyde noget om, hvad den højtærede statsminister ville vægre sig imod, at man sendte en spion

derned — havde man vidst, man sendte en spion derned, havde man ikke gjort det — selvfølgelig har jeg ikke sagt og siger ikke sådan. Men vi har spurgt: var der momenter vedrørende Blechingberg, der måtte få én til i særlig grad at være agtpågivende, til i særlig grad at sige, at han havde karakteregenskaber, der gjorde ham særlig modtagelig for den påvirkning, den indflydelse, de personlige afhængighedsmuligheder, som spioner for fremmede magter i særlig grad jager? Og det mener jeg i høj grad er tilfældet. Foruden hans kendte dårlige økonomi var han altså også forsømmelig i tjenesten.

Jeg forstod, at den højtærede statsminister var lidt utilfreds med, at jeg havde stillet nogle spørgsmål om den låneaffære, der havde eksisteret i udenrigsministeriet. Jeg forstår ikke, hvorfor den højtærede statsminister bebrejdede mig det. Jeg har naturligvis ikke bedt om oplysning om, hvad det var, den pågældende långiver hed; det er naturligvis ikke ham, der i sig selv interesserer under denne debat. Det, jeg har bedt statsministeren oplyse, var, hvorvidt den pågældende långiver var en person, der havde interesse i ekspeditionen af sagerne i udenrigsministeriet, specielt i Blechingbergs afdeling. Det er til belysning af bedømmelsen og vurderingen af Blechingberg, at jeg beder om denne oplysning, og det, jeg sagde før, var, at hvis virkelig lånet var af denne karakter, måtte mistænksomheden over for Blechingberg vokse ganske kolossal, for så var han en person, der i en given situation lod sig anbringe i sådanne forhold, en person, der gjorde sig afhængig af et menneske, som havde interesser i det pågældende ministeriums behandling af sagerne. Så meget desto farligere måtte det efter min opfattelse være at sende ham til Bonn, for her var der ikke alene mulighed for at blive mere eller mindre afhængig af en række danske, der havde interesser af handelsmæssig art at få varetaget i det pågældende ministerium, men her måtte der også blive mulighed for en række udenlandske relationer, relationer til folk, der i særlig grad måtte komme i berøring med Blechingberg, når det foregik i Bonn.

Jeg når så frem til spørgsmålet om cosmiceringen. Den højtærede statsminister bekræfter, at Blechingberg var cosmiceret, og siger, som om det var en selvfølge, at

[Henry Christensen.]

det måtte han jo blive, når han skulle være afdelingschef inden for udenrigsministeriet. Men er det nu korrekt, er det nu således, at cosmiceringen kommer samtidig med, at han bliver afdelingschef i udenrigsministeriet? Det bliver han nemlig i 1953, og jeg forstår, at han først er blevet cosmiceret i 1955. Der er ikke nogen nødvendig forbindelse mellem de to ting, for han havde altså i sin længste tid udøvet sin tjeneste, uden at nogen cosmicering havde fundet sted. Derfor mener jeg, at dette spørgsmål, om cosmiceringen fandt sted, ikke da han blev udnævnt, men først i 1955, må underkastes en selvstændig bedømmelse.

Dertil kommer spørgsmålet om episoderne i Warszawa. Her synes jeg det må veje stærkt til, at i Warszawa sker der efter hans egen beretning og efter det, han øjensynligt fortæller sine kolleger og fortæller politiets efterretningstjeneste, ting af ekstraordinær karakter, ting, der måtte kræve, at Blechingberg omgående efter episoderne i 1953 afgav tjenstlig indberetning. Da man så når frem til disse episoder i 1955, af tilfældig årsag måske bliver bekendt med dem, er det ikke alene episoderne i Warszawa, der må spille en rolle, men også det, at man til en diplomat, der opholder sig i udlandet, må stille det ubetingede krav, at han om en sådan episode omgående afgiver tjenstlig indberetning. Det var dog et led, som man måtte tage med i bedømmelsen, noget, som man i udenrigsministeriet måtte være opmærksom på på det pågældende tidspunkt. Jeg kan derfor stadig ikke erkende, at der ikke i forbindelse med den handling, man på det tidspunkt foretog, var en række momenter, der burde have advaret så stærkt, at man ikke havde gjort, hvad man gjorde i 1955 og i 1956.

Jeg forstår, at de ærede ordførere for det radikale venstre og retsforbundet i enhver henseende er tilfredse. Dog var der i den sidste bemærkning, det ærede medlem hr. Niels Andersen fremsatte, en nuance, idet det ærede medlem sagde, at han ville dog alligevel håbe, at det, man her havde oplevet, måtte få den virkning, at man fremover anvendte noget mere omtanke ved ansættelsen i sådanne højere stillinger. Jeg takker for den udtalelse, for det er vel ret

beset — hvis man skal vurdere den og alle de andre udtalelser, det ærede medlem fremsatte om, at det var så storartet — nok den sidste, der tæller, den sidste, der er væsentlig; og jeg tror, det ærede medlem hr. Lannung havde stået sig ved for sit vedkommende at gøre et tilnærmelsesvis tilsvarende forbehold. Den harmonerer derimod ikke med det synspunkt, som den højtærede statsminister har opretholdt også i anden omgang, og som efter min opfattelse er et centralt forkert synspunkt, nemlig at det ville være urimeligt at forlange, at man skulle have regnet med, at Blechingberg var en potentiel landsforræder, eller at forlange — hvad der måske snarere kunne have været forlangt — at man skulle have regnet med, at hans personlige kvalifikationer efterhånden var af en sådan art, at han hørte til dem, man ikke måtte anbringe på en sådan stilling. Jeg forstår, det er denne nøjere omtanke, det ærede medlem hr. Niels Andersen appellerer til i fremtiden; det er den, der ikke fandt sted dengang; fejlen er, at man ikke, sådan som det ærede medlem hr. Niels Andersen ønsker det, havde en nøjere omtanke i 1955 og 1956, og det må både være berettiget og nødvendigt, at det høje folketing understreger det så stærkt, som det her gøres.

Ninn-Hansen: Når man har diskuteret en sag længe, kan det undertiden være nødvendigt at minde om, hvad debattens emne egentlig er. Jeg vil gerne have lov at oplæse den forespørgsel, der er stillet til statsministeren af de ærede medlemmer hr. Einer-Jensen, hr. Aage Fogh og hr. J. M. Pedersen. Den lyder således:

„Hvad kan regeringen oplyse om svaret og baggrunden for den tjenstlige placering af legationsråd Einar Blechingberg og navnlig af hans udsendelse i sommeren 1956 som handelsrådgiver til ambassaden i Bonn?“

Jeg synes, det har været nødvendigt at oplæse denne forespørgsel, som det altså ikke er os, der har stillet, for at sige, at den række af indvendinger, som det ærede medlem hr. Per Hækkerup har fremført imod de taler, det ærede medlem hr. Henry Christensen og jeg har holdt, kan vi ærlig talt ikke modtage. Det er ikke os, der har bestemt rammerne for denne debat. Det er

[Ninn-Hansen.]

tydeligt sagt, at man interesserer sig for udnævnelsen i 1956, og jeg mener, vi har fulgt denne linje op.

Jeg vil også gerne sige til den højtærede statsminister og til andre, der har udtalt sig måske med en vis form for utilfredshed om den tone, vi har anvendt: ja men hvad mener man egentlig vor opgave er? Der er fra regeringens og regeringspartierne side lagt op til en debat om en bestemt sag, hvis alvorlighed statsministeren har været den første til at understrege under denne debat. Det er blevet sagt fra en række sider, og jeg har ment det rigtigt at understrege det her i dag, at det er kravet fra offentligheden, der bevirker, at vi må tage denne debat, og det er vor pligt som medlemmer af det høje ting at fremdrage alt, hvad vi mener har interesse for sagen.

Den højtærede statsminister gav mig et råd, og jeg tror, det var et godt råd, som jeg skal søge at følge ved denne og andre lejligheder. Den højtærede statsminister sagde til mig, at jeg kunne spørge, men så skulle jeg spørge om relevante ting. Det mener jeg også jeg har gjort, og jeg mener, jeg har stillet den højtærede statsminister særdeles konkrete spørgsmål, så konkrete, at han, synes jeg, har været noget for tilbøjelig til at besvare dem forholdsvis generelt. Det er besvarelsen af de konkrete spørgsmål i sagen, der må interessere mig, og derfor kan jeg ærlig talt ikke modtage den højtærede statsministers forslag om at gå til en slags manuduktion hos det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft for at få at vide, hvordan man bærer sig ad i udenrigsministeriet; det er jo ikke det, der vedrører denne sag. Det, der vedrører denne sag, er: hvorledes forholdene, hvorledes omstændighederne var, da den højtærede statsminister foretog udnævnelsen af hr. Blechingberg i 1956, samt hvilke oplysninger om hr. Blechingberg man havde, da man cosmicerede ham i 1955.

Den højtærede statsminister sagde, at det generede ham, at det var hans person, der

blev inddraget i denne sag. Nu ved jeg ikke af, at den højtærede statsministers person er inddraget på anden måde, end at det er blevet sagt, at det var ham, der som udenrigsminister havde ansvaret. Der er ingen, der har påstået andet. Hvis man mener, at en minister har handlet fejlagtigt — og det må vel stadig væk være det, man har villet sætte under en form for diskussion med den formulering, denne forespørgsel har fået — kan det ikke være unaturligt, at man beskæftiger sig med den højtærede statsminister i denne forbindelse.

Vi står jo på oplysningsstadiet i denne sag, og jeg vil sige til det ærede medlem hr. Per Hækkerup, at hvis han mener, at der er andre og tidligere forhold, der skal fremdrages i denne sag, finder jeg det yderligere påkrævet, at vi får alle oplysninger frem, også de oplysninger, der endnu ikke er nået til vor kundskab, fordi de henligger i akterne i udenrigsministeriet. Jeg mener, det er urimeligt, at man fremdrager andre navne i anledning af den forespørgsel, man her har stillet, men når det ærede medlem hr. Per Hækkerup endelig ønsker det, håber jeg, at han — og først og fremmest han — vil bidrage til, at vi ved at få alle disse oplysninger frem kan se, hvordan det er gået i hr. Blechingbergs tid i ministeriet.

Den højtærede statsminister mente ikke ved denne lejlighed at kunne give alle oplysninger; ministeren henviste til, at han havde dem ikke fremme i øjeblikket, og han henviste til, hvordan arbejdsgangen var. Jeg forstår ikke, at den højtærede statsminister ikke finder det rigtigt her at dokumentere det hele — men det vil jeg overlade til ham. Når forholdet dog er det, at den højtærede statsminister i sin tale her i dag har dokumenteret en påskrift på hr. Blechingbergs sag af, skal vi sige forholdsvis personlig art, af daværende udenrigsminister Christmas Møller, kan jeg ikke se, der kan være noget i det charteque, som den højtærede statsminister ikke kan oplyse om.

Vedrørende selve sagen, det, der er bag-

[Ninn-Hansen.]

grunden for denne debat, må jeg sige til den højtærede statsminister, at selv om der har været spionagesager i andre lande — og det ved også jeg der har været — er det jo ikke ganske sikkert, at der har været en tilsvarende baggrund for dem, at der har været sådanne tilsvarende omstændigheder ved udnævnelsen af de pågældende embedsmænd i de lande, den højtærede statsminister nævnte.

Den højtærede statsminister var inde på spørgsmålet om behandlingen af retssagen for åbne eller lukkede døre, og han sagde, at det, han havde sagt, er rigtigt. Ja, det er jeg ikke lige så sikker på som den højtærede statsminister, men han kan måske ikke vide andet, end at det, han sagde, var rigtigt. Han sagde — og jeg bliver nødsaget til at gentage det — at da forsvareren bestemte sig til at anmode om åbne døre, var regeringen og udenrigsministeriet straks indstillet på, at dette ønske burde imødekommes. Ja men den højtærede statsminister ved jo, at det er den højtærede justitsminister — der ikke har villet tage ordet her i dag endnu — der er anklagemyndighedens øverste chef; men når så denne anklagemyndighed, efter at forsvareren havde begæret dørene åbnet, lader sagen indgå til byretsbehandling, afventer en kendelse — idet anklagemyndigheden har påstået lukkede døre — og straks appellerer denne kendelse, ja, så ser det i hvert fald ikke ud — hvis den højtærede statsminister har haft kendskab til anklagemyndighedens påstand — som om det, den højtærede statsminister sagde, kan være helt rigtigt. Men selvfølgelig går jeg da ud fra, at den højtærede statsminister har sagt det i fuldstændig god tro. Det er også derfor, jeg anmoder den højtærede justitsminister om at tage ordet vedrørende dette spørgsmål.

Hvad cosmiceringen angår, kan jeg i øvrigt henvide til det ærede medlem hr. Henry Christensens bemærkninger og spørgsmål. Jeg går ud fra som givet, at man ikke giver en embedsmand adgang til de allermest hemmelige dokumenter, blot fordi han beklæder en bestemt stilling, men at man foretager undersøgelser vedrørende hans forhold, forinden man giver den pågældende adgang til disse dokumenter. Som det

er blevet påpeget, gik der jo 2 år mellem det tidspunkt, hr. Blechingberg blev assisterende afdelingschef, og til bestemmelsen blev truffet den 25. oktober 1955 om, at han skulle have adgang til disse hemmelige dokumenter.

Vedrørende de øvrige spørgsmål, jeg har stillet, fik vi nu at vide af den højtærede statsminister, at han ikke havde fuldt kendskab til de akter, der forelå i det personlige charteque. Måske kan derfor netop dette have interesse. Der er jo ikke nogen, der har ønske om at angribe den højtærede statsminister for noget eller gøre ham ansvarlig for noget, han er uskyldig i. Netop derfor kan det have interesse at vide, hvilke dele af det, der indgår i hr. Blechingbergs charteque i udenrigsministeriet, der har været forevist den højtærede statsminister.

Den højtærede statsminister har været inde på, at man egentlig ikke havde hørt meget om hr. Blechingbergs økonomiske forhold i 1956, andet end at disse økonomiske forhold havde forbedret sig. Jeg mener at erindre fra den retssag, som vi har læst om i aviserne, at der har været noget fremme om skatteforhold. Den højtærede statsminister sagde, at hvis man skulle have virkeligt kendskab til dette, skulle man jo have haft en tjenestemandssag. Ja men hvis det var sådan, at Blechingberg ikke havde betalt sine skatter og der havde fundet løntilbageholdelse sted, havde man dog mulighed for i udenrigsministeriet at få et vist kendskab til, at hans økonomi var — det har man vel lov til at sige i denne sag — noget anstrengt, og at man af den grund kunne føle sig tilskyndet til at være særlig opmærksom. Derfor vil jeg gerne spørge den højtærede statsminister, om der forelå noget sådant i 1956.

Jeg tror endvidere, det har stor interesse at få at vide, hvad udenrigsministeriet har sagt om faren for spionage. Den højtærede statsminister sagde, at der var holdt foredrag om det, og at der sikkert var givet anvisning på, hvordan man skulle passe på agenter fra fremmede magter. Jeg kan ikke tro, at man har nøjedes hermed, jeg kan ikke tænke mig andet, end at man må have givet instruktion til udenrigsministeriets embedsmænd og ambassaderne herom. Jeg må gå ud fra, at man har gjort det, og jeg

[Ninn-Hansen.]

har stillet det konkrete spørgsmål: har man i sådanne instruktionsskrivelser meddelt, at det kunne være et faremoment i forbindelse med spionageforsøg, at en mand havde en betydelig gæld? Og hvis man har gjort dette, vil jeg gerne endnu en gang spørge den højtærede statsminister om, på hvilket tidspunkt i forhold til udnævnelsen den 1. juli 1956 man kan have udsendt sådanne instruktionsskrivelser.

Endelig vedrørende udetillæggene: ja, jeg ved ikke, om befolkningen, der har følt sig forurolet af udenrigsministeriet og de bevillende myndigheder i denne sag, vil føle sig tilfreds med den erklæring, som den højtærede statsminister har afgivet. Jeg tror, det ville være klogt af den højtærede statsminister at finde en lejlighed til straks at give en fuldstændig og konkret redegørelse for, hvad udetillæggene bliver brugt til, og om deres størrelse er helt velbegrundet. Jeg vil overlade til den højtærede statsminister at finde en lejlighed til dette; jeg synes blot, at statsministeren skulle have skyndt sig at give meddelelse om, at man snarest muligt vil give sådanne oplysninger.

Når den højtærede statsminister taler om, at den kommission, for hvilken han selv fungerer som formand, jo kunne få nogle af de spørgsmål, vi har talt om her i dag, og nogle af de spørgsmål, vi har stillet, til nærmere undersøgelse, så vil jeg kun sige én ting om denne kommission, hvori statsministeren altså selv er formand, at jeg tror, at hverken vi eller befolkningen ville finde, at det var det naturlige sted at undersøge de forhold, der her har været fremdraget i forbindelse med udnævnelsen af hr. Blechingberg i 1956.

Den højtærede statsminister er villig til at give alle oplysninger — sådan forstod jeg ham. Den højtærede statsminister erkendte, at alle oplysninger ikke kunne gives på dette tidspunkt, men at der kunne findes oplysninger, som kunne have interesse. Jeg nævner igen instruktionsskrivelser, hvis de har været udsendt. Jeg nævner det kendskab, statsministeren har haft til hr. Blechingbergs forhold — om det end var snævrere, end vi har troet, fordi han nu siger, at han ikke kendte alle akter. Og jeg nævner hele spørgsmålet om kendskabet til Blechingbergs økonomi i 1956, det, der står

herom i sagens akter, i egentlige skrivelser eller referater. Jeg har fået den opfattelse, at der kan være noget af dette, der har interesse for bedømmelsen af de handlinger, der er foretaget. Jeg gentager: ingen af os ønsker, at den højtærede statsminister skal være ansvarlig for mere end det, han har ansvaret for. Det er i den højtærede statsministers egen interesse at få disse dokumenter frem, så finder vi nok stedet derfor.

Lannung: Jeg skal ikke forlænge debatten unødigt, men over for oppositionens ærede ordførere kun understrege stærkest muligt, at det ansvar, man måtte ønske at konstatere for, at Blechingberg fik lov til at blive i tjenesten — og det er jo det afgørende — efter de ubestridelige og ubestridte relevante fakta, der er oplyst for os om handlinger og tidspunkter m. v. i denne sag, efter alle foreliggende kendsgerninger uvægerlig må deles, og deles mellem alle de skiftende udenrigsministre og direktører fra 1945. Det må ligge fast for enhver objektiv bedømmelse. Det er og bliver derfor helt urimeligt og uretfærdigt i særlig grad at ville lægge et ansvar på den udenrigsminister, der sendte Blechingberg til Bonn. Ansvar for at lade de først passerede forhold passere uden konsekvenser og udnævnelsen til kontorchef og assisterende afdelingschef er og bliver dog de afgørende og skelsættende ting og Bonn, som tilmed var en nedplacering, mere en konsekvens deraf.

Jeg vil gerne understrege som min konklusion, at det virkelig vigtige nu må være ikke at strides om det, der er sket, men at koncentrere sig om at drage den eventuelle lære deraf og rette, hvad der måtte være at rette med henblik på fremtiden. Det er den eneste konstruktive handlemåde i denne for os alle så beklagelige sag.

Fuglsang: Jeg må sige ligesom det ærede medlem hr. Per Hækkerup, at det var med en vis forventning, jeg så det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft bede om ordet, og jeg blev skuffet over ikke at kunne få lejlighed til at takke for en redegørelse, som jeg faktisk havde ventet. Jeg vil i denne forbindelse også beklage, at jeg i hvert fald nu ikke er i stand til at udtale min beundring for den skarpsindighed, der prægede det ærede medlem, da han sagde, at han havde

[Fuglsang.]

været i stand til at gennemskue mig. Lad mig sige det således, at jeg er ikke diplomat, men et ganske almindeligt menneske, og det, jeg siger, skal forstås faktisk og bogstaveligt således, som jeg udtrykker mig.

Når jeg spurgte, som jeg gjorde, var baggrunden den opsummering af Blechingbergs brogede fortid, som blev foretaget af det ærede medlem hr. Ninn-Hansen, der nævnte en lang række forhold, som hver for sig var et meget omfattende brud på de værdighedsbegreber, som tjenestemandsløven foreskriver. Det var på den baggrund, jeg stillede det spørgsmål, hvorfor den fhv. udenrigsminister, det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft, i 1953 satte Blechingberg på denne post. Jeg kan ikke se andet, end at således som sagen er ført frem her i salen, må også en besvarelse af dette spørgsmål høre til, hvis vi skal have en retfærdig bedømmelse af Blechingbergs forhold. Jeg sagde, og jeg mente det, at en lang række af de forhold, der er nævnt i dag som belastende for Blechingberg, var kendt, længe før han blev sendt til Bonn i 1956. Derfor mener jeg, at hvis man fra oppositionens side virkelig alvorligt ønsker en dybtgående undersøgelse af hele denne sag og dens konsekvenser, så må det naturlige krav være, at man fra den side selv bidrager med den viden, man sidder inde med.

Lad mig så ærligt indrømme, at når jeg spurgte, som jeg gjorde, var det ikke for at fritage den højtærede statsminister for ansvaret, som han selv erkender; men skal sagen have det udfald, man ønsker, og skal man drage de konsekvenser af den, som er nødvendige, så går det ikke, at man bruger den som grundlag for en debat af den art, der er ført i dag, men alle må tage deres ansvar og yde deres bidrag til dens oplysning.

Endelig vil jeg i denne forbindelse sige til den højtærede statsminister, at jeg spurgte ikke om, hvordan det kunne gå til, at Blechingberg så længe kunne fortsætte med de forskellige transaktioner. Det, der undrede mig, var, hvorledes det kunne gå så længe, som det gjorde, uden at det blev opdaget. Det var derfor, jeg spurgte: har man undersøgt denne sag, agter man at gøre det?

Aksel Larsen: Det forekommer mig, at denne debat har fået et forløb, som måske ikke er mærkeligt, når man ved, hvilken iver efter at opponere mod regeringen visse partier i tinget lægger for dagen, eftersom den store torden, nemlig valutamiseringen, ikke mere eksisterer; men det er alligevel sådan, at man er nødt til at påtale det. På den ene side får man at vide, at det er den parlamentarisk ansvarlige minister, der har ansvaret for sine embedsmænd og for det, der sker i ministeriet, og altså er det den højtærede statsminister, der var udenrigsminister, dengang Blechingberg blev sendt til Bonn, der har hele ansvaret. På den anden side får man at vide, at vi har fået alle relevante oplysninger, og at der er ikke andet at gøre for det høje ting end at tage sagen til efterretning. Jeg synes, intet af disse synspunkter er rigtigt eller tilfredsstillende. Jeg tror derimod, at jeg godt tør kalde mig enig i den konklusion, det ærede medlem hr. Lannung kom til.

Jeg synes, det må være tilladt at minde om, at hr. Blechingberg blev ansat i 1920. Jeg kender ikke hele hans biografi, men det er klart for mig, at han var i Mexiko i 1939-40. Da var der noget galt med, at han lånte af kassen, hvad han vist ikke havde lov til. Det fik han imidlertid tilgivelse for. Så var der noget med en valutahandel i Washington i 1941, og det fik han en streng irrettesættelse for på foranledning af den udenrigsminister, vi havde i 1945. Så har der været en række, som den højtærede statsminister udtrykte sig, „mislige“ økonomiske transaktioner i årene 1949-51, bl. a. i januar 1950 historien med tæpperne, og i sommeren 1952 var der noget om en dækningsløs check på 1 200 kr.

Jeg synes, man må fastholde disse årstal for at gøre sig klart, at det her drejer sig om forhold, som en udenrigsministeriel embedsmand har været ude i, og som har eksisteret og er blevet tolereret eller tilgivet med større eller mindre irrettesættelser under skiftende regeringer og under forskellige udenrigsministre. Udnævnelsen til kontorchef forelå jo i sommeren 1947. Vi ved alle sammen, hvem der var udenrigsminister, dengang Blechingberg blev udnævnt til assisterende afdelingschef den 1. oktober 1953, og det kan man vel heller ikke anklage

[Aksel Larsen.]

den nuværende højtærede statsminister for. Derimod kan man bringe det ind i billedet, at Blechingberg i 1955 blev, som det hedder, cosmiceret. Han fik lov til at læse de fortroligste dokumenter, og så vidt jeg har forstået, skyldes det kun et eller andet smøleri i udenrigsministeriet, at hans spionvirksomhed overhovedet blev opdaget, idet man havde glemt at meddele til ambassaden i Bonn, at han var cosmiceret. Hvis man havde meddelt ambassaden i Bonn dette, var der ikke blevet nogen ståhej over, at han havde lånt de pågældende dokumenter, for det var noget, han havde lov til; men det vidste man ikke i Bonn, og derfor blev de chokeret, da de opdagede, at han havde lånt dem.

I den fremstilling, vi har fået, mangler for øvrigt forskellige ting. Jeg har i hvert fald gennem aviserne — jeg ved ikke, om det er rigtigt — erfaret noget om, at han havde stadige kvaler med skattevæsenet og sådan noget. Det er den slags ting, der får tjenestemænd i mindre anselige stillinger til at tænke deres. Hvis et postbud ikke betaler sin skat og skattevæsenet kommer og vil gøre udlæg i hans løn, får han at vide, at han må betale sin skat eller ryge ud af vagten. Derfor vil et postbud og en lignende tjenestemand ikke rigtig kunne forstå, at man dengang har set gennem fingre med, at en tjenestemand som hr. Blechingberg kunne have en sådan uorden i sin økonomi.

Ja, jeg har nævnt forskellige årstal og forskellige begivenheder. Jeg må også komme ind på hans søforklaring om, hvad der skete i det mystiske hus i Warszawa i 1953, og det måtte være muligt at give oplysning om dette til offentligheden og også til tinget. Da han tilfældigvis kom til at fortælle om historien, eller fortalte historien — det er måske mere korrekt — til kolleger i oktober 1955, lod man ham afhøre af det dertil indrettede politi, og der må jo foreligge rapporter. Når de ikke er kommet frem, kunne det tyde på, at politiet ikke har regnet denne historie for at være noget værd, for ellers måtte man vel på en eller anden måde have grebet ind. Jeg har unægtelig det indtryk, at det kun kan have været en historie. Jeg er ganske klar over, at hvis det var kommet for en dag, at en embedsmand i Blechingbergs stilling

havde modtaget sådanne lån af en udenlandsk diplomat eller en mand, der stod i en fremmed stats tjeneste, havde der ikke været nogen nåde og barmhjertighed i udenrigsministeriet, så havde man måttet kvittere hans medarbejderskab og give ham afsked. Det er langt alvorligere end den dækningsløse check eller tæpperne eller andre forhold, og det bragte ham i et sådant afhængighedsforhold, at det alene er forklaring nok. Jeg har personlig det indtryk, at den historie med det mystiske hus og de personlige trusler på livet mod ham og hans familie, og jeg ved ikke hvad, var noget, der nærmest skulle dække over, at det faktisk var den økonomiske klemme, han var kommet i, der bragte ham ud i den situation.

Men hvorom alting er, så kan jeg ikke se, at den højtærede statsminister har forsøgt på nogen måde at løbe fra sit ansvar, selv om jeg ikke kan erkende, at han i sin redegørelse har forklaret alt, hvad der var relevant i tilfældet Blechingberg. Jeg kan på den anden side ikke komme uden om den betragtning, at der jo har været uorden i Blechingbergs økonomi og har været alle hånde mærkværdige historier med Blechingberg under skiftende udenrigsministre, hvad enten disse udenrigsministre har vidst det eller ikke har vidst det. Det spørgsmål, man må stille, er så, hvor langt en nuværende ministers parlamentariske ansvar rækker. Det, der er spørgsmålet, er da: er der forhold i udenrigsministeriet, som trænger til at blive nærmere gransket?

Jeg synes, meget kunne tyde på det. Man har ført denne diskussion, som om tilfældet Blechingberg var det eneste tilfælde af denne art, der nogen sinde har eksisteret og nogen sinde kan eksistere. Jeg tror, det ville være mere rigtigt at sige: nu er vi ved skæbnens gunst eller ugunst — man kan opfatte det, som man vil — blevet oplyst om, at sådanne forhold hos en embedsmand i udenrigsministeriet er blevet tolereret i en så lang årrække under skiftende regeringer. Hvor har vi så garantien eller sandsynligheden for, at det er det eneste tilfælde af denne art? Vil det ikke være nødvendigt at få undersøgt, om forretningsgangen i udenrigsministeriet er fuldstændig tilfredsstillende? Jeg ved ikke, om det kan gøres af den kommission, der er nedsat vedrørende udenrigstjenesten; men

[Aksel Larsen.]

Jeg ved i hvert fald, at man ikke kan nøjes med her i tinget at tage den højtærede statsministers redegørelse til efterretning. Ja, naturligvis, vi må for så vidt tage den til efterretning, som vi må tage til efterretning, hvad der her er kommet frem. Men der rejser sig dog det spørgsmål, om vi kan nøjes med „at tage til efterretning“, eller om vi ikke må gøre noget mere, om vi ikke må undersøge, om de arbejdsmetoder, de ansættelsesmetoder og de forfremmelsesmetoder, der anvendes i udenrigstjenesten, er fuldt ud tilfredsstillende og forsvarlige. Jeg synes, der i tilfældet Blechingberg er så meget, som tyder på, at de ikke kan have været helt forsvarlige, og der er ikke meget, som tyder på, at tilfældet Blechingberg kan have været et absolut isoleret tilfælde.

Jeg henstiller derfor disse betragtninger til overvejelse ikke blot i det høje ting, men i allerhøjeste grad i regeringen og hos den højtærede statsminister og den højtærede udenrigsminister. Jeg er sikker på, at tidligere udenrigsministre vil kunne yde deres bidrag til klaring af de spørgsmål, der skal klares.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Spørgsmålet om åbne eller lukkede døre i straffesagen Blechingberg har aldrig været forelagt mig; jeg har derfor ikke haft anledning til at tage stilling dertil.

Statsministeren (H. C. Hansen): Der er vist ikke anledning for mig til på nuværende tidspunkt at gøre mange bemærkninger til det, der er sagt.

Så vidt jeg forstod på det ærede medlem hr. Henry Christensen, er der ingen uoverensstemmelser mellem det ærede medlem og mig med hensyn til vor opfattelse af ansvaret, idet jeg går ud fra, at det vil være naturligt at anlægge de samme synspunkter over for den minister, der sidder, og over for den minister, der har siddet tidligere.

Det ærede medlem spurgte mig bl. a., om Blechingberg havde gjort sig skyldig i tjenesteforsømmelser i 1955. Jeg tør ikke på stående fod udtale mig om, hvorvidt der forelå tjenesteforsømmelse i dette ords juridiske betydning. At der var tale om forsømmelser i visse sager, har jeg gjort op-

mærksom på, og det var navnlig det, der var grunden til, at han blev fjernet fra posten som assisterende afdelingschef og degraderet, således som det skete. Jeg må afvise, at man på det tidspunkt i nogen henseende kunne tage spørgsmålet om spionage i betragtning ved en vurdering af Blechingberg. Det er i denne sammenhæng intet relevant synspunkt at anføre.

Jeg ved ikke, om der kan svares konkret på spørgsmålet om, hvorvidt den pågældende långiver var interesseret i Blechingbergs område. Det var en forretningsmand og importør, der var tale om, og derfor kan de naturligvis have haft en sådan kontakt, og der kan have foreligget en sådan interesse. Men det er kun, hvad jeg kan formode. Det er klart, at det netop er en sådan betragtning, der gør, at denne sag forekommer én så kedelig, og at man i dag i og for sig må skønne, at Blechingberg på dette grundlag i virkeligheden burde være afskediget.

Jeg må sige til det ærede medlem hr. Ninn-Hansen, at jeg har svært ved at finde ud af, hvad det egentlig er, han mangler svar på. Han forlanger nogle cirkulærer, som han formoder er udsendt. Jeg kender ikke noget til sådanne cirkulærer, så jeg kan ikke svare på stående fod, om der skulle være udsendt nogle. Jeg kender ikke til de instruktionsskrivelser, som det ærede medlem taler om. Hvis de foreligger, kan de findes frem, og det vil være fortrinligt, men de kan ikke med nogen som helst mening bringes i kontakt med denne sag, så vidt jeg kan vurdere det.

Det ærede medlem var ikke klar over, hvor meget jeg kender til dokumenterne, om jeg kender det hele eller kun en del af det. Jeg har sagt til det ærede medlem, at det aldrig har været skik i min ministertid, at aktpakkerne vedrørende de forskellige embedsmænd blev placeret foran mig til behandling i forbindelse med embedsmandsansættelser. I disse tilfælde må det efter min mening være embedsmændene, der foretager deres vurdering af disse spørgsmål. Kun dér, hvor kravet om en direkte dokumentation i den givne situation melder sig, kan det være fornødent at tage disse papirer frem. Mon det ikke kan gå op for det ærede medlem, at sådan er forholdene, og sådan må de have været?

[Statsministeren.]

Med hensyn til det ærede medlems spørgsmål, om der har foreligget henvendelser om tilbageholdelse af løn til dækning af skattebetaling, kan jeg oplyse, at der i de papirer, jeg kender til og har læst, eller i hele oversigten over Blechingbergsagens forløb intet foreligger om sådanne forhold fra 1951-52 og op til i dag.

Må jeg lige rette det ærede medlem. Jeg er ikke formand for udenrigskommissionen. Jeg beklager, jeg forstyrrede; jeg vil bare sige, at jeg ikke er formand for udenrigskommissionen. Jeg har allerede i januar måned meddelt udenrigsministeren — og når det ikke er sket før, hænger det sammen med visse ting, som man forhåbentlig kan undlade at blande ind i det; jeg har været borte i 3 måneder — at jeg som en selvfølge bad ham om at ændre formandskabet i udenrigskommissionen, så han selv overtog det. Jeg mener, det er sket; jeg ved ganske vist ikke tidspunktet, men jeg ved i hvert fald, at jeg i januar måned har bedt udenrigsministeren ændre det. Man behøver ikke at være ængstelig for, at der skulle komme nogen uheldig indflydelse i kommissionen fra min side ved en drøftelse af de sager, der her er tale om. Det gælder også udetillægget. Hvorfor skulle jeg give en redegørelse for det? Hvis der skulle gives en redegørelse for udetillægget i almindelighed, tror jeg, man måtte bede udenrigsministeren derom. Den kan gives i forespørgselsform, hvis man vil, eller på anden vis; den kan drøftes i finansudvalget, hvor disse spørgsmål så ofte drøftes. Jeg kan ikke se, at man pludselig skal gøre noget stort spørgsmål ud af udetillægget netop i denne sammenhæng. At det kan drøftes sagligt, synes jeg er en fuldstændig naturlig ting.

Ja, det er de bemærkninger, jeg har at gøre her i denne afsluttende fase af debatten.

(Kort bemærkning).

Henry Christensen: Allerede forretningsordenen forhindrer, at der kan blive nogen yderligere langvarig drøftelse om en række af de forhold, vi har haft til debat i eftermiddag. Der var nogle af de bemærkninger, den højtærede statsminister gjorde nu, der godt kunne have givet anledning til et par

yderligere spørgsmål, men jeg skal lade det ligge.

Jeg synes nok, det havde haft en interesse at få en noget nærmere vurdering af spørgsmålet cosmicering. Jeg har forstået det sådan, at cosmiceringen er en selvstændig handling, der er foretaget i udenrigsministeriet, og at den for så vidt må gå ind i den vurdering, der foreligger. Det er naturligvis svært at få en tydeligere baggrund eller at komme til bunds i alle de forhold, der her foreligger. Det må vel være rimeligt at sige, at når folketinget i forbindelse med den nye grundlov har foretaget det yderligere skridt at knytte til sig en ombudsmandsinstitution, må det være rimeligt, at vi også benytter denne institution til at få foretaget en uden for tingets egen medlemskreds uvildig undersøgelse af en række af de forhold, der foreligger i dokumenter o. s. v. Det var det ene.

Det andet er, at denne debat er rejst af de tre regeringspartier. Det har vist sig, at opfattelserne her i tinget også vedrørende begivenhederne omkring udsendelsen til Bonn o. s. v. har været forskellige. Vi har derfor fundet, at det er nødvendigt at tilkendegive, hvad der har været vor opfattelse deraf. Jeg skal derfor på det ærede medlem hr. Ninn-Hansens og egne vegne fremsætte følgende forslag om overgang til næste sag på dagsordenen:

„Idet folketinget beklager Einar Blechingbergs udnævnelse til handelsrådgiver ved ambassaden i Bonn og hans bemyndigede adgang til hemmelige dokumenter, og da befolkningen har krav på en tilbundsgående og upartisk gennemgang af alle forhold i forbindelse hermed, henviser det sagen til en nærmere undersøgelse af folketingets ombudsmand og går derefter over til næste sag på dagsordenen.“

Formanden: Der er nu fremsat følgende forslag om overgang til næste sag på dagsordenen: (se ovenfor).

Jeg gør opmærksom på, at der ikke i forretningsordenen er hjemlet adgang til at stille forslag under korte bemærkninger. Der står udtrykkeligt: „en kort berigtigende bemærkning“. Hvis tinget ikke gør indsigelse, vil jeg imidlertid lade forslaget indgå i forhandlingen.

[Formanden.]

Da der er ønsket udsættelse af mødet, skal jeg her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages kl. 18³⁰.

Mødet udsat kl. 17⁵⁵.

Mødet genoptaget kl. 18³⁰.

Forhandlingen genoptoges.

Ordføreren for forespørgerne (Per Hækkerup): Jeg vil gerne oplyse tinget om, at min gruppe ikke kan stemme for det af de ærede medlemmer hr. Henry Christensen og hr. Ninn-Hansen stillede forslag om overgang til næste sag på dagsordenen under hensyn til forslaget's ordlyd, som begrænser undersøgelsen til kun at omfatte de forhold, der vedrører udsendelsen af Blechingberg til Bonn og hans bemyndigede adgang til hemmelige dokumenter. Vi finder også i min gruppe, at det er principielt betænkeligt, hvis folketinget skal henvise sager til behandling hos ombudsmanden. Ombudsmandsloven er formuleret på en sådan måde, at ombudsmanden på eget initiativ kan tage en hvilken som helst sag op, som han måtte ønske at undersøge, og jeg kan ikke forestille mig, at der skulle være nogen her i tinget, der kan have noget imod, at ombudsmanden beskæftiger sig med en sag som denne; i hvert fald er der det ikke i regeringspartierne.

Men vi ønsker i stedet for at foreslå det høje ting at vedtage følgende forslag om overgang til næste sag på dagsordenen, som jeg fremsætter på de ærede medlemmer hr. Lannungs og hr. Niels Andersens og egne vegne:

„Idet folketinget tager statsministerens redegørelse til efterretning, går tinget over til næste sag på dagsordenen.“

Formanden: Der er nu fremsat følgende forslag om overgang til næste sag på dagsordenen: (se ovenfor). Det nu fremsatte forslag om overgang til næste sag på dagsordenen indgår ligeledes i forhandlingen.

Statsministeren (H. C. Hansen): Jeg skal med det samme sige, at jeg ikke kan tiltræde det dagsordensforslag, som de ærede medlemmer hr. Henry Christensen og hr. Ninn-Hansen har stillet.

Forslagets hovedindhold er en misbilligelse af en af mig foretaget handling og ser i realiteten fuldstændig bort fra ethvert ansvar for de dispositioner, som min forgænger har truffet i Blechingbergtilfældet. Det er klart, at et sådant dagsordensforslag er helt uantageligt.

Jeg skal gerne tilføje, at jeg med tilfredshed vil se, at ombudsmanden, såfremt han finder anledning dertil, går hele sagen igennem og afgiver sin udtalelse herom.

Henry Christensen: Vi har i eftermiddag diskuteret, om der var omstændigheder, der efter vort skøn burde have bevirket, at den højtærede statsminister i 1955 og 1956 ikke havde foretaget de handlinger, han gjorde. På dette punkt er vurderingen øjensynlig noget forskellig, men jeg forstår, at det ærede medlem hr. Niels Andersen er noget mere enig med os andre end de øvrige, der har udtalt sig på regeringspartierne vegne.

Det er klart, at ud fra de grunde, jeg har anført, kan jeg ikke anbefale at stemme for det af det ærede medlem hr. Per Hækkerup m. fl. stillede dagsordensforslag, der tager den højtærede statsministers redegørelse til efterretning og altså accepterer, at der ikke var tilstrækkelige grunde til at afstå fra handlingerne i 1955 og 1956.

Ninn-Hansen: Det er efter min mening tydeligt fremgået af den debat, vi har haft i dag, en debat, som regeringspartierne har foranlediget, at den sag, det drejer sig om, ikke er tilstrækkeligt undersøgt. Derfor er mit parti ikke i stand til at tage den højtærede statsministers redegørelse til efterretning.

Vi har stillet forskellige spørgsmål, og jeg har forstået den højtærede statsminister således, at han erkender, at det er rimeligt at få dem undersøgt. Jeg undrer mig over, at regeringen ikke kan modtage det dagsordensforslag, vi har stillet. Det indeholder en beklagelse af Blechingbergs udnævnelse; den samme beklagelse har den højtærede statsminister givet udtryk for i dag. For-

[Ninn-Hansen.]

slaget indeholder endvidere en anmodning til ombudsmanden om at foretage en undersøgelse. Jeg ville dog finde det mest værdigt, hvis ombudsmanden skal foretage en undersøgelse i denne sag, at denne anmodning fremkommer fra det høje ting. I betragtning af den vægt, man fra mange sider, også i den høje regering — jeg kan således nævne den højtærede undervisningsministers henvisning til ombudsmandens erklæring i en anden sag — har lagt på hele ombudsmandsinstitutionen, har vi ment at gøre noget rigtigt ved at foreslå at henvise denne sag til videre undersøgelse hos ombudsmanden, og vi undrer os over, at den højtærede statsminister ikke vil medvirke hertil.

Mit parti kan ikke stemme for det af de ærede medlemmer hr. Per Hækkerup, hr. Lannung og hr. Niels Andersen fremsatte dagsordensforslag.

Lannung: Jeg skal kun anbefale, at man stemmer for den af regeringspartierne foreslåede dagsorden.

Fuglsang: Vi kommunister vil ikke kunne stemme for nogen af de foreslåede dagsordener. Hvis den af de ærede medlemmer hr. Henry Christensen og hr. Ninn-Hansen foreslåede dagsorden simpelt hen erkendte, at befolkningen har krav på en tilbunds-gående, upartisk gennemgang af alle forhold i forbindelse med denne sag, ville vi finde det naturligt at stemme for den; men som den nu er affattet, idet den ensidigt drejer sig om de fejl, der måtte være begået fra regeringens side i forbindelse med Blechingbergs udnævnelse til handelsrådgiver ved ambassaden i Bonn o. s. v. og ikke omfatter den personalepolitik, der fremtidig skal føres inden for udenrigstjenesten, finder vi den ikke tilfredsstillende.

Af samme grund kan vi heller ikke stemme for den af regeringspartierne foreslåede dagsorden. Det kan ikke være tilstrækkeligt blot at tage redegørelsen til efterretning.

Det må, når det gælder en sag af en sådan rækkevidde, være nødvendigt, at man drager visse konsekvenser netop i den retning, jeg har nævnt, med hensyn til udenrigstjenestens fremtid og dens personalepolitik.

Niels Andersen: Jeg kan anbefale at stemme for den af de tre regeringspartier foreslåede dagsorden, og jeg vil gerne understrege, at retsforbundet tager den højtærede statsministers redegørelse til efterretning.

Det, vi har sagt, er ganske simpelt, at man må drage en lære af denne affære med Blechingberg — og det står jeg for så vidt ved. Jeg mener, at det kun kan være landet som helhed til gavn, om man drager denne lære.

Aksel Larsen: Jeg har forstået det sådan, at vi nu, i medfør af hvad der står i folketingets forretningsorden, er gået ind i en ny debat, en debat om de foreslåede dagsordener.

Lad mig herom sige, at jeg kan ikke stemme for den dagsorden, der er foreslået af de ærede medlemmer hr. Henry Christensen og hr. Ninn-Hansen, idet de vil begrænse undersøgelsen til spørgsmålet om Blechingbergs udnævnelse til handelsrådgiver ved ambassaden i Bonn og hans adgang til hemmelige dokumenter. Jeg nærer samtidig tvivl om, hvorvidt det vil være rigtigt af folketinget som folketing at henvise en sådan sag til undersøgelse hos ombudsmanden. Jeg ved meget vel, at ombudsmanden har ret til selvstændigt at tage en sådan sag op til undersøgelse; han kan også gøre det efter tilskyndelse fra en hvilken som helst dansk statsborger, og jeg forstår, at det for så vidt ikke vil støde på nogen modstand hos den højtærede statsminister, som han jo her har udtalt noget i samme retning. Jeg har imidlertid på fornemmelsen — selv om jeg ikke er i stand til detaljeret at give grunde for min fornemmelse — at det ikke hører nogen steder hjemme, at man slutter en

[Aksel Larsen.]

debat som denne med på folketingets vegne at bede folketingets ombudsmand om at undersøge sagen. Det er min opfattelse, at det ville være mere rigtigt, om folketinget selv tog sig af en undersøgelse. Det foreligger der imidlertid ikke noget om i de to ærede medlemmers dagsordensforslag. Det foreligger der heller ikke noget om i det dagsordensforslag, som er stillet af det ærede medlem hr. Per Hækkerup m. fl. Jeg tillader mig derfor i henhold til forretningsordenen og i medfør af den skik, der er indarbejdet i tinget, at stille et ændringsforslag til det af det ærede medlem hr. Per Hækkerup m. fl. fremsatte forslag om overgang til næste sag på dagsordenen. Ændringsforslaget lyder således:

„Efter ordene „til efterretning“ affattes forslaget således: „og beslutter af sin midte at nedsætte en kommission på 5 medlemmer, der skal gøre sig bekendt med alle relevante forhold i forbindelse med Blechingbergsagen, herunder også undersøge, om udenrigsministeriets tilsyneladende skånsomhed over for Blechingberg kan være typisk for udenrigsministeriets personalepolitik. Kommissionen skal snarest aflægge beretning over for folketinget.

Folketinget går hermed over til næste sag på dagsordenen.“

Jeg anbefaler dette ændringsforslag til vedtagelse, og bliver det vedtaget, kan jeg naturligvis stemme for det ærede medlem hr. Per Hækkerup m. fl.s således ændrede dagsordensforslag.

Formanden: Der er nu til det af det ærede medlem hr. Per Hækkerup m. fl. fremsatte forslag om overgang til næste sag på dagsordenen stillet følgende ændringsforslag: (se ovenfor). Dette ændringsforslag indgår nu i forhandlingen.

Statsministeren (H. C. Hansen): Jeg fraråder ærede medlemmer at stemme for det af det ærede medlem hr. Aksel Larsen stillede ændringsforslag.

Det ærede medlem hr. Ninn-Hansen kan ikke begrunde sit eget og sin meningsfælles dagsordensforslag med henvisning til nogen udtalelse af mig under denne sags behandling. Jeg kan altså konstatere, at denne

sag behandles på den måde, at man mener, at begivenheder, der vedrører Blechingberg i den periode, som berører det ærede medlem hr. Ninn-Hansens egen partifælle, kommer ingen ved, dem skal der ikke ses på. Det er kun en politisk aktion mod en senere periode, og man kan forhåbentlig forstå, at det derfor ikke lader sig gøre at vedtage det, som de ærede medlemmer har foreslået.

Aksel Larsen: Jeg beklager den højtærede statsministers afvisning af mit ændringsforslag. Må jeg tillade mig at spørge den højtærede statsminister, om han ikke vil finde det rimeligt at få foretaget en undersøgelse af udenrigsministeriets personalepolitik. Det kan være, at tilfældet Blechingberg er et absolut isoleret tilfælde, men der er ikke meget, der sandsynliggør, at det er et absolut isoleret tilfælde. Det ville være rimeligt, at man får undersøgt det, man kalder alle relevante forhold i forbindelse med tilfældet Blechingberg, altså ikke blot i forbindelse med hans udsendelse som handelsrådgiver i Bonn eller med, at han fik adgang til at læse fortrolige dokumenter; der er andre spørgsmål i denne forbindelse, der bør undersøges. Det forekommer mig, det ville være rimeligt samtidig under en eller anden form at få en undersøgelse af, om den tilsyneladende skånsomme behandling af Blechingberg er typisk for udenrigsministeriets personalepolitik. Hvis den højtærede statsminister er i stand til at foreslå en anden måde, hvorpå man kan foretage denne undersøgelse under betryggende former, har jeg ikke noget imod at tage mit ændringsforslag tilbage. Hvis ikke det er tilfældet, bliver jeg nød til at opretholde det.

Ninn-Hansen: Det forslag om overgang til næste sag på dagsordenen, som er stillet fra vor side, svarer fuldt ud og nøjagtigt til indholdet af den forespørgsel, som de 3 regeringspartier har stillet. Jeg sagde før i en bemærkning til det ærede medlem hr. Per Hækkerup, at jeg syntes, hans angreb på andre netop burde tilskynde til ønsket om undersøgelse af de dokumenter, der foreligger i udenrigsministeriet vedrørende hr. Blechingbergs forhold. At man vil tage dette med i en undersøgelse, går jeg ud fra som givet. Hvis ombudsmanden på eget initiativ tager denne sag op, går jeg ud fra,

[Ninn-Hansen.]

at ombudsmanden får adgang til alle relevante oplysninger i udenrigsministeriet, hr. Blechingbergs personlige charteque og de instruksionskrivelser, der kan være udsendt af udenrigsministeriet vedrørende spionageforhold. Desværre er den mulighed, at ombudsmanden tager sagen op på eget initiativ, vel den eneste, der bliver tilbage, når regeringspartierne har nedstemt vort dagsordensforslag, det forslag, der indeholder kravet om fuld oplysning.

Statsministeren (H. C. Hansen): De forhold af principiel karakter, som det ærede medlem hr. Aksel Larsen omtalte, kan i den form, man ønsker, behandles af den nedsatte udenrigskommission, hvori såvel folketingets partier som erhvervslivet er repræsenteret. Disse spørgsmål er der således fuld dækning for i denne kommission, der kan tage alle de spørgsmål op, som den måtte ønske.

Det ærede medlem hr. Ninn-Hansens sidste bemærkninger er ligesom de foregående af en egenartet karakter; det ærede medlem siger nu pludselig, at hans dagsordensforslag stemmer helt overens med den forespørgsel, regeringspartierne har stillet. Hvordan det ærede medlem overhovedet kan komme til at sige noget sådant, begriber jeg ikke. Jeg må fastholde, at dette ensidige dagsordensforslag er uden mening og højest kan tjene til at dække det ærede medlems egen partifælde; ingen kan være tjent med det, allermindst det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft. Jeg har sagt det tidligere, og jeg vil gerne gentage det her, at jeg intet har imod, at ombudsmanden går hele denne sag igennem. Det kan imidlertid ikke være folketinget, der tager denne beslutning.

Ordføreren for forespørgerne (Per Hækkerup): Jeg skal anbefale, at man stemmer imod det ændringsforslag, som det ærede medlem hr. Aksel Larsen har stillet til regeringspartierne dagsordensforslag.

Til det ærede medlem hr. Ninn-Hansen kan jeg sige, at der er den meget væsentlige forskel mellem ordlyden af forespørgslen og ordlyden af de ærede medlemmers forslag til dagsorden, at i forespørgslen beder man udtrykkelig om en redegørelse for den tjenstlige placering af Einar Blechingberg og

navnlig for hans udsendelse til Bonn, medens der i dagsordensforslaget ikke står noget om, at begge disse forhold skal undersøges. Man kunne måske lægge en videre fortolkning i de to ærede medlemmers dagsordensforslag, hvis ikke de næsten krampagtigt under denne debat havde forsøgt at begrænse debatten til det, der er sket omkring og efter udsendelsen til Bonn. Netop fordi de to ærede medlemmer overhovedet ikke har villet gå ind på alt det, der er den egentlige forhistorie, og hvori adskillige andre end de, der senere måtte tage ansvaret for udsendelsen til Bonn, er impliceret, er det ikke muligt at se andet, end at de to ærede medlemmer bevidst søger at begrænse ombudsmandens undersøgelse til kun at gælde de forhold, der vedrører den nuværende statsminister; derfor er en vedtagelse af dette dagsordensforslag ganske utænkelig.

Fuglsang: Med eller uden tilføjelser vil kommunisterne ikke kunne stemme for nogen af de foreslåede dagsordener. Med den parlamentariske kommission i erindring vil vi ikke have mere tillid til et sådant 5 mands udvalg og hvad det måtte udrette, end til de to dagsordensforslag, der er stillet i forvejen.

(Kort bemærkning).

Aksel Larsen: Jeg takker den højtærede statsminister for oplysningen om, at udenrigskommissionen kan tage disse spørgsmål op til behandling. Jeg ved imidlertid ikke, om jeg er i stand til at opfatte dette som et tilsagn om, at de vil blive taget op til behandling. Jeg har fornemmelsen af, at udenrigskommissionen vil have meget arbejde at gøre og ikke vil kunne koncentrere sig specielt om dette; i bedste fald vil der gå meget lang tid, inden den kommer til et resultat vedrørende de forhold, vi ønsker undersøgt. Jeg tror, det vil være rigtigt at lade en speciel lille kommission foretage de nævnte undersøgelser, og jeg må derfor opretholde mit ændringsforslag.

Ole Bjørn Kraft: For at der ikke skal herske tvivl derom, vil jeg over for det høje ting udtale, at jeg naturligvis med største tilfredshed vil se, at ombudsmanden behandler forholdene fra dengang, jeg var

[Ole Bjørn Kraft.]

udenrigsminister, hvis ombudsmanden finder, at det er i overensstemmelse med den opgave, der foreligger for ham.

Statsministeren (H. C. Hansen): Så kan det ærede medlem med god samvittighed stemme for regeringspartierne dagsordensforslag; det vil være en fortrinlig tankegang, og så kommer det ærede medlem ikke ud for at skulle stemme for et dagsordensforslag af den karakter, som han nu går ind for.

Hermed sluttede forespørgslen.

Ændringsforslag af *Aksel Larsen* (se sp. 3183) til forslag om overgang til næste sag på dagsordenen af *Per Hækkerup*, *Lannung* og *Niels Andersen*

forkastedes med 145 stemmer mod 1; 4 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Forslag om overgang til næste sag på dagsordenen af Per Hækkerup, Lannung og Niels Andersen (se sp. 3179).

vedtoges med 82 stemmer mod 68.

Hermed bortfaldt det af *Henry Christensen* og *Ninn-Hansen* stillede forslag om overgang til næste sag på dagsordenen (se sp. 3178).

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget angående forslag til lov om pension og hjælp til enker m. fl. har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om bekæmpelse af flyvehavre har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Medlemmer af folketinget *Ragnhild Andersen*, *Fuglsang*, *Alfred Jensen*, *Lynnerup Nielsen* og *Petra Petersen* har meddelt mig, at de ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om gennemførelse af en sygelønsordning omfattende alle lønmodtagere.

Efter at folketingsmand *Nørrelund* er afgået ved døden, har vedkommende gruppe udpeget *Sogaard* til i hans sted at indtræde i udvalget angående forslag til lov om ændringer i lov om folkeforsikring (nedsættelse af tilgangsalder til 65 og 60 år), *P. A. Rasmussen* til at indtræde i udvalget angående forslag til lov om ændring i færdselsloven og *Andreas Hansen* til at indtræde i udvalget angående forslag til lov om tillæg til og ændring i lov om erstatning til besættelsestidens ofre (regulering af renteerstatninger). Disse medlemmer er herefter valgt.

Skriftlig fremsættelse af forslag til folketingsbeslutning.

Ordføreren for forslagsstillerne (Ragnhild Andersen): På den kommunistiske gruppes vegne har jeg den ære for det høje ting at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om gennemførelse af en sygelønsordning, omfattende alle lønmodtagere.

Det har i mange år været et stort savn, at vi i vort land ikke havde en betryggende sygelønsordning, som sikrede hjemmene økonomisk tryghed i sygeperioder.

Særlig føleligt har savnet været for en stor del af dem, der lever af løn. Kun tjenestemænd og fastansatte i stat og kommuner har her været sikret en betryggende ordning. Som det er for dem, burde det også være for andre lønmodtagere, så ingen fik sine kår forringet, når sygdom ramte hjemmet.

Sådan har det imidlertid ingenlunde været for disse andre lønmodtagere. De har i årevis været henvist til at klare sig med den ganske utilstrækkelige dagpengehjælp, de ved forsikring i sygekasserne kunne opnå. Denne dagpengehjælp, som det ikke er lykkedes at få forhøjet i mange år, har dog ikke kunnet klare de økonomiske vanskeligheder, der meldte sig under sygdom. Mange har så kun haft den udvej at måtte gå til socialkontorerne og anmode om offentlig hjælp. Det er vel klart for alle, at hjemmenes økonomi lider hårdt under sådanne vilkår; ofte bliver sådanne hjem slået helt ud på grund af de store afsavn.

Denne utilfredsstillende tilstand har medførte et stærkt krav, først og fremmest i arbejderklassen, om en forsvarlig og betryggende sygelønsordning.